

«Σχολή Κοινωνικών Επιστημών»

«Πρόγραμμα Σπουδών Τραπεζική»

Διπλωματική Εργασία

«Πρόληψη και καταστολή της νομιμοποίησης εσόδων απο
εγκληματικές δραστηριότητες και της χρηματοδότησης της
τρομοκρατίας»

Ελένη Χριστοδουλάκη

Επιβλέπων καθηγητής: Κωνσταντίνος Λιάπης

Συν-επιβλέπων καθηγητής: Δημήτριος Μπάλιος

Πάτρα, Μάιος 2023

Η παρούσα εργασία αποτελεί πνευματική ιδιοκτησία του φοιτητή («συγγραφέας/δημιουργός») που την εκπόνησε. Στο πλαίσιο της πολιτικής ανοικτής πρόσβασης ο συγγραφέας/δημιουργός εκχωρεί στο ΕΑΠ, μη αποκλειστική άδεια χρήσης του δικαιώματος αναπαραγωγής, προσαρμογής, δημόσιου δανεισμού, παρουσίασης στο κοινό και ψηφιακής διάχυσής τους διεθνώς, σε ηλεκτρονική μορφή και σε οποιοδήποτε μέσο, για διδακτικούς και ερευνητικούς σκοπούς, άνευ ανταλλάγματος και για όλο το χρόνο διάρκειας των δικαιωμάτων πνευματικής ιδιοκτησίας. Η ανοικτή πρόσβαση στο πλήρες κείμενο για μελέτη και ανάγνωση δεν σημαίνει καθ' οιονδήποτε τρόπο παραχώρηση δικαιωμάτων διανοητικής ιδιοκτησίας του συγγραφέα/δημιουργού ούτε επιτρέπει την αναπαραγωγή, αναδημοσίευση, αντιγραφή, αποθήκευση, πώληση, εμπορική χρήση, μετάδοση, διανομή, έκδοση, εκτέλεση, «μεταφόρτωση» (downloading), «ανάρτηση» (uploading), μετάφραση, τροποποίηση με οποιονδήποτε τρόπο, τμηματικά ή περιληπτικά της εργασίας, χωρίς τη ρητή προηγούμενη έγγραφη συναίνεση του συγγραφέα/δημιουργού. Ο συγγραφέας/δημιουργός διατηρεί το σύνολο των ηθικών και περιουσιακών του δικαιωμάτων.

«Πρόληψη και καταστολή της νομιμοποίησης εσόδων απο
εγκληματικές δραστηριότητες και της χρηματοδότησης της
τρομοκρατίας»

Ελένη Χριστοδουλάκη

Επιτροπή Επίβλεψης Πτυχιακής / Διπλωματικής Εργασίας

Επιβλέπων Καθηγητής:

Κωνσταντίνος Λιάπης

Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο

Συν-Επιβλέπων Καθηγητής:

Δημήτριος Μπάλιος

Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο

Πάτρα, Μάιος 2023

Με αγάπη αφιερώνω στα παιδιά μου Αγγελική, Δημήτρη και Αναστασία και ένα μεγάλο ευχαριστώ για την κατανόηση αναφορικά με το χρόνο που τους «έκλεψα» ώστε να κάνω την προσπάθεια μου

Περίληψη

Σκοπός της διπλωματικής εργασίας ήταν να διερευνηθεί τόσο σε βιβλιογραφικό όσο και σε πρακτικό επίπεδο το ζήτημα του ξεπλύματος μαύρου χρήματος στον τραπεζικό σύστημα και της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας μέσω αυτού. Επιπλέον, σκοπός της διπλωματικής εργασίας ήταν να αναδειχθούν εκείνες οι στρατηγικές πρόληψης και καταστολής της νομιμοποίησης εσόδων απο εγκληματικές δραστηριότητες και της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας που χρησιμοποιούνται πιο συχνά στο Ελληνικό τραπεζικό σύστημα. Για το σκοπό αυτό πραγματοποιήθηκε ποσοτική έρευνα σε δείγμα 49 εργαζομένων στον τραπεζικό τομέα στην Ελλάδα με χρήση ηλεκτρονικού ερωτηματολογίου. Τα αποτελέσματα της έρευνας έδειξαν πως το Ελληνικό τραπεζικό σύστημα ανταποκρίνεται αποτελεσματικά κατά του ξεπλύματος μαύρου χρήματος και της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας. Επιπλέον, οι εργαζόμενοι αναγνώρισαν πως το πλαίσιο λειτουργίας των ελληνικών τραπεζών και το νομοθετικό πλαίσιο είναι επαρκές για την αντιμετώπιση του φαινομένου και. Επιπλέον τα ευρήματα της μελέτης έδειξαν πως οι πιο συχνές μορφές μέσω των οποίων επιχειρείται το ξέπλυμα μαύρου χρήματος είναι η χρήση θυρίδων ασφαλείας, η χρήση πλέγματος διαδοχικών συναλλαγών μεταφοράς χρημάτων μεταξύ τραπεζικών λογαριασμών, η χρήση υπεράκτιων τραπεζικών συναλλαγών και η χρήση εικονικών τράπεζων και εταιρειών. Τέλος, τα ευρήματα της διπλωματικής εργασίας έδειξαν πως οι τράπεζες στην Ελλάδα χρησιμοποιούν σε πολύ μεγάλο βαθμό τις ενδεδειγμένες στρατηγικές πρόληψης και καταπολέμησης (όπως η προσέγγιση με βάση τον κίνδυνο, το οικονομικό συναλλακτικό προφίλ, η κατηγοριοποίηση πελατών με βάση τον κίνδυνο, η παρακολούθηση συναλλαγών, η αναφορά ύποπτης / ασυνήθιστης συναλλαγής και τα πρωτόκολλα «γνωριμίας» με τους πελάτες).

Λέξεις – Κλειδιά

Ξέπλυμα μαύρου χρήματος, Χρηματοδότηση της τρομοκρατίας, Πρόληψη/ Καταστολή, Ελληνικό Τραπεζικό Σύστημα

« Prevention and suppression of money laundering and terrorist financing »

Eleni Christodoulaki

Abstract

The purpose of the thesis was to investigate, both in the literature and on a practical level, the issue of money laundering in the banking system and the financing of terrorism through it. In addition, the purpose of the thesis was to highlight those strategies for the prevention and suppression of money laundering and terrorist financing that are most frequently used in the Greek banking system. For this purpose, a quantitative survey was carried out on a sample of 49 employees in the banking sector in Greece using an electronic questionnaire. The results of the research showed that the Greek banking system responds effectively against money laundering and terrorist financing. In addition, the employees recognized that the operating framework of Greek banks and the legislative framework are sufficient to deal with the kai phenomenon. In addition, the findings of the study showed that the most common forms through which money laundering is attempted are the use of safe deposit boxes, the use of a network of consecutive money transfer transactions between bank accounts, the use of offshore banking transactions and the use of virtual banks and companies. Finally, the findings of the thesis showed that banks in Greece use to a very large extent the appropriate prevention and combat strategies (such as the risk-based approach, the financial transactional profile, the categorization of customers based on risk, the monitoring of transactions, suspicious/unusual transaction reporting and customer “getting to know” protocols).

Keywords

Money Laundering, Financing of Terrorism, Prevention/Suppression, Greek Banking System

Περιεχόμενα

Περίληψη	v
Abstract	vi
Περιεχόμενα	vii
Ευρετήριο Διαγραμμάτων	ix
Ευρετήριο Πινάκων	x
Κεφάλαιο 1. Εισαγωγή	1
1.1 Θεωρητικός προβληματισμός	1
1.2 Στόχοι έρευνας και ερωτήματα	3
1.3 Αναγκαιότητα έρευνας	3
Κεφάλαιο 2. Βιβλιογραφική ανασκόπηση	5
2.1 Ορισμός της έννοιας «ξέπλυμα χρήματος»	5
2.2 Στάδια ξεπλύματος χρήματος	6
2.3 Ορισμός χρηματοδότησης τρομοκρατίας	7
2.4 Χαρακτηριστικά της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας	8
2.5 Οι ρυθμιστικές αρχές και τα Διεθνή Πρότυπα	9
2.5.1 Τα Ηνωμένα Έθνη (United Nations)	10
2.5.2. Η Επιτροπή Τραπεζών και Εποπτικών Αρχών της Βασιλείας (BCBS)	10
2.5.3. Διεθνής Οργανισμός Επιτρόπων Κινητών Αξιών (IOSCO)	11
2.5.4. Η Διεθνής Ένωση Εποπτών Ασφαλίσεων (IAIS)	11
2.5.5. Ειδική Ομάδα Χρηματοοικονομικής Δράσης (FATF)	12
2.5.6. Οι συστάσεις της FATF 40+9	12
2.5.7. Ο Όμιλος Egmont	13
2.6 Συνέπειες του ξεπλύματος βρώμικου χρήματος και χρηματοδότησης της τρομοκρατίας	14
2.7 Σύνδεση ξεπλύματος βρώμικου χρήματος και χρηματοδότησης της τρομοκρατίας	16
2.8 Στρατηγικές τραπεζών για την πρόληψη και καταστολή του ξεπλύματος βρώμικου χρήματος και της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας	18
Κεφάλαιο 3. Μεθοδολογία έρευνας	23
3.1 Ερευνητικός σχεδιασμός	23
3.2 Εργαλείο έρευνας	23

3.3 Δείγμα έρευνας.....	25
3.4 Ανάλυση δεδομένων.....	26
3.5 Ζητήματα ηθικής και δεοντολογίας.....	26
Κεφάλαιο 4. Αποτελέσματα έρευνας.....	27
4.1 Δημογραφικά στοιχεία δείγματος.....	27
4.2 Ξέπλυμα μαύρου χρήματος στο Ελληνικό τραπεζικό σύστημα.....	32
4.2.1 Ομαδοποίηση τεχνικών ξεπλύματος μαύρου χρήματος στο Ελληνικό τραπεζικό σύστημα.....	34
4.3 Χρηματοδότη της τρομοκρατίας μέσω του Ελληνικού τραπεζικού συστήματος	37
4.4 Πρόληψη και καταστολή της νομιμοποίησης εσόδων απο εγκληματικές δραστηριότητες και της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας.....	39
4.4.1 Ομαδοποίηση τεχνικών ξεπλύματος μαύρου χρήματος στο Ελληνικό τραπεζικό σύστημα.....	41
Κεφάλαιο 5. Συζήτηση και συμπεράσματα.....	45
5.1 Συμπεράσματα.....	45
5.2 Περιορισμοί.....	46
5.3 Προτάσεις για μελλοντική έρευνα.....	47
Βιβλιογραφία.....	48
Παράρτημα Α: Ερωτηματολόγιο έρευνας.....	57

Ευρετήριο Διαγραμμάτων

Διάγραμμα 1. Κατανομή του φύλου των εργαζομένων στο τραπεζικό σύστημα που συμμετείχαν στην έρευνα (Πηγή: Επεξεργασία συγγραφέως)	27
Διάγραμμα 2. Κατανομή της ηλικιακής ομάδας των εργαζομένων στο τραπεζικό σύστημα που συμμετείχαν στην έρευνα (Πηγή: Επεξεργασία συγγραφέως).....	28
Διάγραμμα 3. Κατανομή του επιπέδου σπουδών των εργαζομένων στο τραπεζικό σύστημα που συμμετείχαν στην έρευνα (Πηγή: Επεξεργασία συγγραφέως).....	29
Διάγραμμα 4. Κατανομή της θέσης εργασίας των εργαζομένων στο τραπεζικό σύστημα που συμμετείχαν στην έρευνα (Πηγή: Επεξεργασία συγγραφέως)	30
Διάγραμμα 5. Κατανομή των ετών προϋπηρεσίας των εργαζομένων στο τραπεζικό σύστημα που συμμετείχαν στην έρευνα (Πηγή: Επεξεργασία συγγραφέως).....	31
Διάγραμμα 6. Μέση Τιμή και 95% Διάστημα Εμπιστοσύνης για τις τρεις ομάδες (παράγοντες) τεχνικών ξεπλύματος μαύρους χρήματος (Πηγή: Επεξεργασία συγγραφέως)	36
Διάγραμμα 7. Μέση Τιμή και 95% Διάστημα Εμπιστοσύνης για τις δύο ομάδες (παράγοντες) τεχνικών πρόληψης και καταστολής της νομιμοποίησης εσόδων απο εγκληματικές δραστηριότητες και της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας (Πηγή: Επεξεργασία συγγραφέως)	44

Ευρετήριο Πινάκων

Πίνακας 1. Δημογραφικά στοιχεία εργαζομένων στο τραπεζικό σύστημα που συμμετείχαν στην έρευνα.....	31
Πίνακας 2. Αποτελέσματα περιγραφικής ανάλυσης για τις απόψεις των εργαζομένων στο τραπεζικό σύστημα αναφορικά με το βαθμό στον οποίο κάποιες συναλλαγές ξεπλύματος μαύρου χρήματος εντοπίζονται στο Ελληνικό τραπεζικό σύστημα.....	33
Πίνακας 3. Αποτελέσματα παραγοντικής ανάλυσης για τις συναλλαγές ξεπλύματος μαύρου χρήματος που εντοπίζονται στο Ελληνικό τραπεζικό σύστημα.....	35
Πίνακας 4. Αποτελέσματα περιγραφικής ανάλυσης για τις απόψεις των εργαζομένων στο τραπεζικό σύστημα αναφορικά με το πως το Ελληνικό τραπεζικό σύστημα αντιμετωπίζει τη χρηματοδότηση της τρομοκρατίας	38
Πίνακας 5. Αποτελέσματα περιγραφικής ανάλυσης για τις απόψεις των εργαζομένων στο τραπεζικό σύστημα αναφορικά με το πως το Ελληνικό τραπεζικό σύστημα προλαμβάνει και καταστέλλει τη νομιμοποίηση εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες και της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας	40
Πίνακας 6. Αποτελέσματα παραγοντικής ανάλυσης τους τρόπους πρόληψης και καταστολής της νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες και της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας στο Ελληνικό τραπεζικό σύστημα	42

Κεφάλαιο 1. Εισαγωγή

1.1 Θεωρητικός προβληματισμός

Η διεθνής κοινότητα βρίσκεται σε ταχεία πολιτική, κοινωνική και οικονομική ανάπτυξη. Η χρήση της σύγχρονης τεχνολογίας έχει διευκολύνει τις μεταφορές και τις επικοινωνίες, αλλά ταυτόχρονα έχει διευκολύνει τη διενέργεια εγκληματικών οικονομικών δραστηριοτήτων (Yeoh, 2019). Αν και αυτές οι εξελίξεις έχουν επιφέρει θετικά αποτελέσματα σε παγκόσμιο επίπεδο, έχουν, ωστόσο, αντίκτυπο στο χρηματοπιστωτικό σύστημα εκθέτοντάς το σε κατάχρηση από οργανωμένους εγκληματίες. Μία από τις μεγαλύτερες καταχρήσεις του παγκόσμιου χρηματοπιστωτικού συστήματος είναι το ξέπλυμα χρήματος και η χρηματοδότηση της τρομοκρατίας (Teichmann, 2019). Είναι κοινώς αποδεκτό στη βιβλιογραφία ότι τόσο το ξέπλυμα χρήματος όσο και η χρηματοδότηση της τρομοκρατίας εξακολουθούν να αποτελούν τεράστια παγκόσμια προβλήματα (Al-Suwaidi & Nobanee, 2020). Οι προσπάθειες για την καταπολέμηση αυτών των δραστηριοτήτων έχουν αποδειχθεί ανεπαρκείς (Bahrin et al., 2022). Ωστόσο, ενώ αρκετές μελέτες έχουν διερευνήσει τις διάφορες μορφές και διαδικασίες μέσα από τις οποίες νομιμοποιούνται έσοδα από παράνομες δραστηριότητες και οι διαδικασίες μέσα από τις οποίες γίνεται η χρηματοδότηση της τρομοκρατίας, καθώς και πιθανούς μηχανισμούς πρόληψης, σχετικά λίγα είναι γνωστά για τις μεθόδους που οι ελεγκτικές αρχές και οι τράπεζες υιοθετούν για να ελέγξουν τέτοιες καταστάσεις (Olujobi & Yebisi, 2022).

Η Σύμβαση της Βιέννης του 1998 αναφέρει πως η νομιμοποίηση εσόδων τα οποία προέρχονται από μη νόμιμες δραστηριότητες περιλαμβάνει διαδικασίες μέσα από τις οποίες μεταβιβάζεται περιουσία ή μετατρέπεται μι μορφή περιουσίας (πχ ακίνητη περιουσία) σε άλλη μορφή περιουσίας (πχ χρήματα), με τη γνώση ότι η περιουσία αυτή έχει δημιουργηθεί από παράνομες δραστηριότητες (Zia et al., 2021). Ο σκοπός αυτής της δραστηριότητας είναι να συγκαλύψει την παράνομη προέλευση της περιουσίας ή να βοηθήσει οποιοδήποτε άτομο που εμπλέκεται σε μια τέτοια δραστηριότητα να αποφύγει τυχόν νομικές συνέπειες των πράξεων του (Favarel-Garrigues et al., 2011). Πρόσφατα, το ξέπλυμα βρώμικου χρήματος έχει χρησιμοποιηθεί για την υποστήριξη τρομοκρατικών δραστηριοτήτων. Η Παγκόσμια Τράπεζα αναφέρει την οικονομική τρομοκρατία ως «οικονομική υποστήριξη, σε οποιαδήποτε μορφή, της τρομοκρατίας ή αυτών που ενθαρρύνουν, σχεδιάζουν ή

εμπλέκονται σε τρομοκρατία» (Al-Suwaidi & Nobanee, 2020). Το ξέπλυμα χρήματος και η χρηματοδότηση της τρομοκρατίας συνδέονται στενά, επειδή οι τεχνικές που χρησιμοποιούνται για το ξέπλυμα χρήματος είναι πρακτικά παρόμοιες με εκείνες που χρησιμοποιούνται για την απόκρυψη των πηγών και των εφαρμογών της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας. Αυτό είναι ένα σημείο που υποστηρίζουν οι Kingah και Zwartjes (2015), οι οποίοι δηλώνουν ότι υπάρχει στενή σχέση μεταξύ της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες και της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας, καθώς οι μέθοδοι που χρησιμοποιούνται στο ξέπλυμα χρήματος είναι παρόμοιες με αυτές που χρησιμοποιούνται για την απόκρυψη των πηγών χρηματοδότησης της τρομοκρατίας. Είτε η πηγή χρηματοδότησης της τρομοκρατίας είναι νόμιμη είτε παράνομη, οι τρομοκράτες αποκρύπτουν τις πηγές τους επιτυγχάνοντας έτσι τη συνέχεια στη χρηματοδότηση και εμποδίζοντας τον εντοπισμό των συναλλαγών (Samantha Maitland Irwin et al., 2011).

Τα τελευταία έτη έχει σημειωθεί σημαντική πρόοδος στην καταπολέμηση της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες και της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας σε πραγματικές χρηματοοικονομικές συνθήκες, ιδίως με την εισαγωγή ισχυρότερων καθεστώτων κατά της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες/χρηματοδότησης της τρομοκρατίας (AML/CTF) και των αυξημένων επιπέδων συνεργασίας μεταξύ των εμπλεκόμενων υπηρεσιών (Teichmann, 2019). Οι τράπεζες ενεργούν ως φύλακες του νόμιμου χρηματοπιστωτικού συστήματος και ως εκ τούτου είναι ευάλωτες σε ξέπλυμα χρήματος και άλλες δόλιες δραστηριότητες. Σήμερα, σχεδόν όλες οι τράπεζες χρησιμοποιούν συστήματα πληροφοριών για την παρακολούθηση ύποπτων δραστηριοτήτων. Ωστόσο, οι αποτυχίες χειρισμού και παρακολούθησης συστημάτων πληροφορικής θα παρήγαγαν μερικές φορές υψηλότερο κίνδυνο από τον αναμενόμενο (Yeoh, 2019). Έτσι, η χρήση κατάλληλων στρατηγικών για την πρόληψη και καταπολέμηση της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες ενέχει συστημικό κίνδυνο καθώς περιλαμβάνει τη λειτουργία του συνόλου των τραπεζικών συστημάτων στα οποία συμμετέχουν πολλοί άνθρωποι (Zia et al., 2021). Επιπλέον, ακόμη και τα πιο εξελιγμένα τεχνολογικά συστήματα απαιτούν ένα επίπεδο ανθρώπινης παρέμβασης για τη λήψη αποφασιστικών κρίσεων αναθεωρώντας τα αποτελέσματα από καθένα από τα λειτουργικά συστήματα. Αυτό απαιτεί από τις τράπεζες να είναι σε θέση να έχουν ισχυρούς εσωτερικούς ελέγχους των επιχειρηματικών δραστηριοτήτων και των

τεχνολογικών τους συστημάτων, τηρώντας τους νόμους και τις πολιτικές που έχουν διαμορφωθεί για την πρόληψη του ξεπλύματος χρήματος (Abu Olaim & Rahman, 2016).

1.2 Στόχοι έρευνας και ερωτήματα

Σκοπός της παρούσας διπλωματικής εργασίας είναι να διερευνηθεί τόσο σε βιβλιογραφικό όσο και σε πρακτικό επίπεδο σχετικά με τις στρατηγικές πρόληψης και καταστολής της νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες και της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας στο Ελληνικό τραπεζικό σύστημα. Αναλυτικότερα, στόχοι της εργασίας είναι:

1. Να καταγραφεί η συχνότητα και οι πιο συχνές οι μορφές ξεπλύματος μαύρου χρήματος στο Ελληνικό τραπεζικό σύστημα
2. Να καταγραφούν οι απόψεις των εργαζομένων στη διεύθυνση κανονιστικής συμμόρφωσης σχετικά με τη χρηματοδότης της τρομοκρατίας μέσω του Ελληνικού τραπεζικού συστήματος
3. Να καταγραφούν οι απόψεις των εργαζομένων στη διεύθυνση κανονιστικής συμμόρφωσης σχετικά με τη σύνδεση του ξεπλύματος μαύρου χρήματος και της χρηματοδότης της τρομοκρατίας
4. Να καταγραφούν οι στρατηγικές που χρησιμοποιούν οι Ελληνικές τράπεζες για την πρόληψη και καταστολή της νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες και της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας

1.3 Αναγκαιότητα έρευνας

Σε παγκόσμιο επίπεδο, η πρόληψη τόσο του ξεπλύματος χρήματος όσο και της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας εξακολουθεί να κυριαρχεί στις δραστηριότητες των τμημάτων συμμόρφωσης των χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων (Salehi & Molla Imeny, 2019). Παρά τις τεράστιες προσπάθειες συμμόρφωσης, κανένα από τα δύο δεν έχει ακόμη εξαλειφθεί. Η παρούσα εργασία διερευνά τις πρόσφατες τάσεις στο ξέπλυμα χρήματος και τη χρηματοδότηση της τρομοκρατίας στον Ελληνικό τραπεζικό τομέα. Ειδικότερα, εστιάζει στον τρόπο με τον οποίο οι ελεγκτικές αρχές και οι τράπεζες προσπαθούν να πραγματοποιήσουν τις απαραίτητες ενέργειες ώστε να προλάβουν τέτοιες δραστηριότητες και τελικά να τις καταστείλουν. Ο στόχος είναι να παρασχεθούν τόσο στους υπευθύνους

συμμόρφωσης όσο και στους νομοθέτες νέες προοπτικές, οι οποίες θα τους βοηθήσουν να προβλέψουν την παράνομη συμπεριφορά και, ως εκ τούτου, να καταπολεμήσουν αποτελεσματικότερα το οικονομικό έγκλημα στην Ελλάδα. Έως τώρα στην Ελλάδα δεν έχει πραγματοποιηθεί έρευνα με σκοπό να καταγράψει τις στρατηγικές πρόληψης και καταστολής της νομιμοποίησης εσόδων απο εγκληματικές δραστηριότητες και της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας. Ως εκ τούτου η παρούσα διπλωματική εργασία επιχειρεί να προσεγγίσει το συγκεκριμένο θέμα μέσα από την καταγραφή στοιχεία μέσα από τις απόψεις των εργαζομένων στη διεύθυνση κανονιστικής συμμόρφωσης. Τα αποτελέσματα της έρευνας αναμένεται να παρέχουν σημαντικά στοιχεία σχετικά με τις στρατηγικές που χρησιμοποιούνται στον Ελληνικό Τραπεζικό τομέα για να προληφθούν και να κατασταλούν ενέργειες που συνδέονται με ξέπλυμα μαύρου χρήματος και χρηματοδότησης της τρομοκρατίας. Τα αποτελέσματα αυτά θα μπορούσαν να δώσουν μια πρώτη εικόνα σχετικά με την αποτελεσματικότητα του τραπεζικού τομέα στην Ελλάδα στην καταπολέμηση αυτών των εγκληματικών δραστηριοτήτων. Τα αποτελέσματα θα μπορούσαν να χρησιμοποιηθούν τόσο από τις τράπεζες όσο και από τη διεύθυνση κανονιστικής συμμόρφωσης για να βελτιωθεί η κατάσταση αναφορικά με την πρόληψη και καταστολή παρόμοιων δραστηριοτήτων στο μέλλον.

Κεφάλαιο 2. Βιβλιογραφική ανασκόπηση

2.1 Ορισμός της έννοιας «ξέπλυμα χρήματος»

Ο όρος «ξέπλυμα βρώμικου χρήματος» ή «ξέπλυμα μαύρου χρήματος» πιστεύεται ότι προήλθε στις Ηνωμένες Πολιτείες της Αμερικής (Η.Π.Α) από ομάδες της μαφίας που απέκτησαν σημαντικά χρηματικά ποσά από τυχερά παιχνίδια και παράνομες δραστηριότητες όπως η πορνεία, ο εκβιασμός και η διακίνηση ναρκωτικών (Villányi, 2021). Χρησιμοποιώντας δραστηριότητες ξεπλύματος ως μηχανισμό νομιμοποίησης των κεφαλαίων της η μαφία την δεκαετία τους 1960, πιστεύεται ότι είναι αυτή που πυροδότησε την εξέλιξη αυτής της μεθόδου ως τρόπο για τη νομιμοποίηση των προϊόντων εγκλήματος. Χρησιμοποιώντας ελβετικούς τραπεζικούς λογαριασμούς για την ενσωμάτωση των πρώτων τεχνικών ξεπλύματος, η μαφία εφάρμοσε την έννοια της «επιστροφής δανείου», που σήμαινε ότι τα παράνομα χρήματα θα μπορούσαν να κρυφτούν ως δάνεια που παρέχονται από συμμορφούμενες τράπεζες από άλλες χώρες (Van Duynes, 1998).

Η πράξη της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες δεν είναι μια σύγχρονη μορφή εγκληματικής δραστηριότητας, ωστόσο η χρήση αυτού του όρου και η ενσωμάτωσή της στο πρότυπο επιβολής του νόμου σε κάθε χώρα είναι σχετικά νέα. Σύμφωνα με την Interpol (2023), το ξέπλυμα βρώμικου χρήματος περιλαμβάνει απόπειρα συγκάλυψης ή απόκρυψης της ταυτότητας των εσόδων που αποκτήθηκαν παράνομα, προκειμένου να φαίνονται σαν να έχουν αποκτηθεί από νόμιμες πηγές. Αυτός ο ορισμός γίνεται αποδεκτός από το Διεθνές Νομισματικό Ταμείο (ΔΝΤ), το οποίο υποστηρίζει ότι η διαδικασία μέσα από την οποία νομιμοποιούνται έσοδα από μη νόμιμες δραστηριότητες είναι διαδικασίες με τις οποίες η πηγή από την οποία προέρχονται τα έσοδα αποκρύπτεται με σκοπό να μην φανερωθεί η μη νόμιμη δραστηριότητα από την οποία προήλθαν τα έσοδα αυτά (International Monetary Fund, 2023). Σύμφωνα με το Διεθνές Νομισματικό Ταμείο υπάρχει άμεση σχέση μεταξύ των διάφορων μορφών έρευνας για το ξέπλυμα βρώμικου χρήματος και των διάφορων μορφών έρευνας για την ανάδειξη της μη νόμιμης δραστηριότητας που αποφέρει έσοδα τα οποία πρέπει να «ξεπλυθούν». Οι έρευνες που έχουν οικονομικό υπόβαθρο έχουν ως βασικό στόχο να εντοπίσουν την προέλευση ή τη διαδρομή των παράνομα αποκτηθέντων χρημάτων αλλά και στην ανάδειξη των δικτύων που ευνοούν το ξέπλυμα μαύρου χρήματος. Τα παράνομα αποκτηθέντα περιουσιακά

στοιχεία μπορούν στη συνέχεια να δεσμευτούν ή να κατασχεθούν και οι δράστες τόσο των αρχικών αδικημάτων όσο και της επακόλουθης νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες να διωχθούν (International Monetary Fund, 2023).

Υπάρχει συμφωνία μεταξύ των ακαδημαϊκών ως προς τον ορισμό του όρου «ξέπλυμα βρώμικου χρήματος». Οι Korejo et al. (2021) για παράδειγμα, ορίζουν το ξέπλυμα χρήματος ως μια διαδικασία κατά την οποία η πηγή του βρώμικου χρήματος αποκρύπτεται για να φαίνεται νόμιμο και στη συνέχεια να μπορεί να χρησιμοποιηθεί και να είναι μεταβιβάσιμο σε νόμιμους λογαριασμούς. Ομοίως, οι Schneider και Windischbauer (2008) ορίζουν τη νομιμοποίηση εσόδων από παράνομες δραστηριότητες ως ό,τι συμβαίνει όταν τα παράνομα χρήματα αποκρύπτονται μέσω μιας σειράς συμφωνιών και μεταφορών, έτσι ώστε να φαίνεται νόμιμη. Ο Hopton (2009) αναφέρει επίσης ότι το ξέπλυμα χρήματος είναι η διαδικασία μέσω της οποίας οι εγκληματίες συγκαλύπτουν την προέλευση των εσόδων που προέρχονται από εγκληματικές δραστηριότητες μετατρέποντας «βρώμικα» χρήματα σε καθαρά κεφάλαια. Παρόμοια με τον ορισμό της Interpol, ο Unger (2013) ορίζει το ξέπλυμα χρήματος ως τη διαδικασία συσσώρευσης των εσόδων του εγκλήματος στη νόμιμη πορεία του χρηματοοικονομικού εμπορίου, καμουφλάροντας την πηγή του και κάνοντας τα παράνομα κεφάλαια να φαίνονται νόμιμα.

2.2 Στάδια ξεπλύματος χρήματος

Το ξέπλυμα βρώμικου χρήματος μπορεί να συμβεί μέσω μιας σειράς πολύπλοκων τραπεζικών μεταφορών ή οικονομικών συναλλαγών, γεγονός που εμποδίζει τους κυβερνητικούς αξιωματούχους να παρακολουθούν την προέλευση του παράνομου εισοδήματος (Gilmour, 2022). Χρησιμοποιώντας διαφορετικές μεθόδους και πολυεπίπεδα συστήματα, τόσο μικρές όσο και μεγάλες ομάδες τρομοκρατών μπορούν να χρησιμοποιήσουν τα παράνομα κεφάλαιά τους χωρίς καμία ανίχνευση από τις υπηρεσίες επιβολής του νόμου και να τα χρησιμοποιήσουν περαιτέρω για να διατηρήσουν εγκληματικούς πόρους ή να πραγματοποιήσουν διάφορες παράνομες πράξεις/τρομοκρατικές επιθέσεις (Lokanan, 2019).

Η Παγκόσμια Τράπεζα αναφέρει ότι η νομιμοποίηση εσόδων από παράνομες δραστηριότητες συνιστά τη διέλευση κεφαλαίων μέσω τριών σταδίων: την τοποθέτηση (placement), τη διαστρωμάτωση (layering) και την ενσωμάτωση (integration), με στόχο να

διασφαλιστεί ότι τα κεφάλαια εμφανίζονται καθαρά στο τέλος της διαδικασίας (World Bank, 2003). Η τοποθέτηση, η διαστρωμάτωση και η ενσωμάτωση είναι εκφράσεις που εφαρμόζουν οι υπηρεσίες επιβολής του νόμου για να ορίσουν τα τρία στάδια μέσω των οποίων ξεπλένονται τα έσοδα που αποδίδονται σε εγκληματικές ενέργειες.

Η τοποθέτηση είναι το στάδιο όπου το φυσικό νόμισμα διεισδύει στο χρηματοπιστωτικό σύστημα και τα παράνομα έσοδα κατατίθενται σε νομισματικά ιδρύματα (Irwin et al., 2011). Στο στάδιο της διαστρωμάτωσης, το ξέπλυμα μαύρου χρήματος μπορεί να πραγματοποιηθεί με μια σειρά οικονομικών συναλλαγών έτσι ώστε να δημιουργήσει ένα «στρώμα» μεταξύ των κεφαλαίων και της παράνομης πηγής τους, που επικαλύπτει την παράνομη διαδικασία (Cassella, 2018). Αυτό το στάδιο στοχεύει στην απόκρυψη ιχνών αποδεικτικών στοιχείων δημιουργώντας πολυάριθμα επίπεδα συναλλαγών για την περαιτέρω συγκάλυψη των κεφαλαίων από την αρχική τους πηγή. Από τις διάφορες τεχνικές της διαστρωμάτωσης, η πιο κοινή είναι η πραγματοποίηση ηλεκτρονικών μεταφορών μεταξύ διαφορετικών δικαιοδοσιών και μέσω υπεράκτιων λογαριασμών (εταιρείας offshore). Στο στάδιο της ενσωμάτωσης, τα παράνομα κεφάλαια ενσωματώνονται με κεφάλαια από νόμιμες πηγές. Τρόποι για πιθανή επανεισαγωγή των κεφαλαίων σε χρηματοπιστωτικά ιδρύματα είναι μέσω αγορών ακινήτων και εταιρειών που ονομάζονται «shell companies», επομένως καθιστά δύσκολη τη διάκριση των νόμιμων κεφαλαίων από τα παράνομα (Tiwari et al., 2020).

2.3 Ορισμός χρηματοδότησης τρομοκρατίας

Οι τρομοκρατικές ομάδες συχνά εξασφαλίζουν τα χρήματά τους μέσω εγκληματικής δραστηριότητας, παρόλο που ο τελικός τους στόχος μπορεί να μην είναι το οικονομικό κέρδος (Teichmann, 2018). Ο βασικός στόχος μιας τρομοκρατικής οργάνωσης είναι να εξαναγκάσει έναν πληθυσμό ή μια κυβέρνηση να προβεί ή να αποσυρθεί από τη διεξαγωγή μιας συγκεκριμένης πράξης ή ενέργειας. Για να επιτύχουν αυτούς τους σκοπούς, οι τρομοκρατικές ομάδες χρειάζονται οικονομική υποστήριξη και συχνά λειτουργούν σε σχετική ανωνυμία αναπτύσσοντας ασυνήθιστους μηχανισμούς χρηματοδότησης όπως τις ανεπίσημες υπηρεσίες μεταφοράς αξίας (IVTS), τις μεταφορές μετρητών και το διαδίκτυο για αποθήκευση, μετακίνηση και απόκτηση περιουσιακών στοιχείων μέσω συνεκτικών δικτύων (Rocha-Salazar et al., 2021).

Αξίζει να σημειωθεί ότι ένας σημαντικός αριθμός συμβάσεων σε διεθνές επίπεδο δεν μπόρεσαν να ορίσουν συναινετικά έναν παγκόσμιο ορισμό για την τρομοκρατία. Ο ορισμός της τρομοκρατίας σε παγκόσμιο επίπεδο είναι δύσκολος χωρίς να ληφθεί υπόψη η φύση του εγκλήματος ή της μεθόδου που εφαρμόζει. Επομένως, οι ορισμοί ποικίλλουν και εξαρτώνται από συγκεκριμένα πλαίσια που βασίζονται στον σχετικό φορέα (Sorel, 2003). Το άρθρο 2 της Διεθνούς Σύμβασης των Ηνωμένων Εθνών του 1999 που αφορά την καταστολή της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας παρέχει τον ακόλουθο ορισμό για τη χρηματοδότηση της τρομοκρατίας:

“Οποιοδήποτε πρόσωπο διαπράττει αδίκημα κατά την έννοια της παρούσας Σύμβασης εάν το πρόσωπο αυτό με οποιοδήποτε μέσο, άμεσα ή έμμεσα, παράνομα και εκούσια, παρέχει ή συλλέγει κεφάλαια με την πρόθεση να χρησιμοποιηθούν ή γνωρίζοντας ότι πρόκειται να χρησιμοποιηθούν, εν όλω ή εν μέρει, για την πραγματοποίηση οποιασδήποτε πράξης που αποσκοπεί στην πρόκληση θανάτου ή σοβαρής σωματικής βλάβης σε πολίτη ή σε οποιοδήποτε άλλο πρόσωπο που δεν συμμετέχει ενεργά στις εχθροπραξίες σε κατάσταση ένοπλης σύγκρουσης” (United Nations, 1999)

Το Διεθνές Νομισματικό Ταμείο ορίζει τη χρηματοδότηση της τρομοκρατίας ως τη διαδικασία μέσω της οποίας άτομα ή οργανώσεις συλλέγουν κεφάλαια με στόχο τη χρήση αυτών των κεφαλαίων για την εκτέλεση τρομοκρατικών πράξεων. Αυτή η διαδικασία έχει περιγραφεί στη Διεθνή Σύμβαση για την Καταστολή της Χρηματοδότησης της Τρομοκρατίας και στα παραρτήματα που επισυνάπτονται σε αυτήν (International Monetary Fund, 2023). Αυτή η ένδειξη είναι παρόμοια με τον ορισμό της Παγκόσμιας Τράπεζας που δηλώνει ότι η χρηματοδότηση της τρομοκρατίας είναι οποιαδήποτε μορφή οικονομικής υποστήριξης προς την τρομοκρατία ή όσους συνωμοτούν, συμμετέχουν και ενθαρρύνουν την εκτέλεση τρομοκρατικών πράξεων (World bank, 2003).

2.4 Χαρακτηριστικά της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας

Η χρηματοδότηση της τρομοκρατίας μπορεί να εφαρμοστεί ως δύο διαφορετικοί τύποι δραστηριότητας. Η χρηματοδότηση της τρομοκρατίας τύπου 1 αναφέρεται στο πρώιμο στάδιο συγκέντρωσης μεγάλων κεφαλαίων, ενώ η χρηματοδότηση της τρομοκρατίας τύπου 2 αναφέρεται στη χρησιμοποίηση των αποκτηθέντων κεφαλαίων για την οικονομική υποστήριξη μιας τρομοκρατικής οργάνωσης (Samantha Maitland Irwin et al., 2011).

Χρησιμοποιώντας μια εξελιγμένη μέθοδο για τη μεταφορά κεφαλαίων μεταξύ δικαιοδοσιών, οι τρομοκράτες λειτουργούν και παρακολουθούν κεφάλαια από μια μεγάλη γκάμα πηγών σε όλο τον κόσμο. Αξιοποιούν τις εξειδικευμένες υπηρεσίες λογιστών, δικηγόρων και τραπεζιτών και εκμεταλλεύονται επίσης διάφορα προϊόντα χρηματοοικονομικών υπηρεσιών. Αν και τα συνολικά κεφάλαια που απαιτούνται για τη διαχείριση ολόκληρου του δικτύου είναι εξαιρετικά υψηλά, τα κεφάλαια που απαιτούνται για την εκτέλεση μιας μεμονωμένης επίθεσης μπορεί να είναι αρκετά μικρά (Jacobson, 2010).

Οι εγκληματικές οργανώσεις μπορούν παρέχουν μια σταθερή ροή εσόδων προς τρομοκρατικές οργανώσεις που παράγονται από την εμπορία ανθρώπων, τις απαγωγές, τον εκβιασμό, τα ναρκωτικά, τον τζόγο και το λαθρεμπόριο. Αν και οι τρομοκράτες καταφέρνουν να συγκεντρώσουν κεφάλαια μέσω παράνομων δραστηριοτήτων, η μεταφορά και η νομιμοποίηση τέτοιων εσόδων βασίζεται κυρίως στις μεθόδους που ακολουθούνται από νόμιμες πηγές. Αυτό γίνεται κυρίως για να αποκρύψει την πηγή των κεφαλαίων και να τα μεταφέρει ουσιαστικά στην προτιμώμενη χώρα. Μερικές από τις νόμιμες πηγές μέσω των οποίων εξασφαλίζονται οι οικονομικές συνεισφορές περιλαμβάνουν φιλανθρωπικές οργανώσεις και εράνους (Rocha-Salazar et al., 2021).

Όπως και οι απειλές νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες, οι απειλές χρηματοδότησης της τρομοκρατίας σε έναν διάδρομο πληρωμών μπορεί να έχουν εγχώρια ή ξένη προέλευση. Ως εκ τούτου, είναι σημαντικό η αξιολόγηση της απειλής χρηματοδότησης της τρομοκρατίας να καλύπτει τις δυνατότητες εγχώριας και διεθνούς χρηματοδότησης της τρομοκρατίας. Ο διάδρομος πληρωμών μπορεί να γίνει κατάχρηση για χρηματοδότηση της τρομοκρατίας με διάφορους τρόπους (International Monetary Fund, 2023).

2.5 Οι ρυθμιστικές αρχές και τα Διεθνή Πρότυπα

Καθώς το ξέπλυμα βρώμικου χρήματος και η χρηματοδότηση της τρομοκρατίας είναι ένα παγκόσμιο ζήτημα, έχουν αναπτυχθεί μια σειρά από διεθνή πρότυπα για τον περιορισμό της διάδοσής του. Αυτά περιλαμβάνουν την τήρηση και τη συμμόρφωση με τις συστάσεις της FATF, τις συμβάσεις του ΟΗΕ, την Επιτροπή της Βασιλείας, τη Διεθνή Ένωση Εποπτών

Ασφαλίσεων (International Association of Insurance Supervisors), τον Επίτροπο Διεθνούς Οργανισμού Κινητών Αξιών (International Organisation of Securities Commissioner) και τον Όμιλο Egmont (World Bank, 2009).

2.5.1 Τα Ηνωμένα Έθνη (United Nations)

Τα Ηνωμένα Έθνη έχουν ξεκινήσει και έχουν εφαρμόσει ορισμένες προσπάθειες με στόχο την καταπολέμηση της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες και της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας. Ένα θεμελιώδες δόγμα του οργανισμού είναι ότι το Πρόγραμμα Ελέγχου Ναρκωτικών των Ηνωμένων Εθνών (UNDCP) αναπτύσσει προγράμματα και παρέχει νομική βοήθεια κατά της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες (Jayasuriya, 2003). Έχει επίσης επινοήσει ένα πρόγραμμα που ονομάζεται Παγκόσμιο Πρόγραμμα κατά του Ξεπλύματος Χρήματος (GPML). Αυτό το πρόγραμμα παρέχει καθοδήγηση στα κράτη να εισαγάγουν νομοθεσία που αναπτύσσει πολιτικές, ενισχύει την παγκόσμια συνεργασία και ευαισθητοποιεί το κοινό (Das, 2022). Μετά την εκδήλωση της 11ης Σεπτεμβρίου, μία από τις σημαντικές πρωτοβουλίες που δρομολογήθηκαν είναι η Διεθνής Σύμβαση για την Καταστολή της Χρηματοδότησης της Τρομοκρατίας. Αυτό έκανε τους υπογράφοντες να δημιουργήσουν νόμους που ποινικοποιούν τη χρηματοδότηση τρομοκρατικών δραστηριοτήτων (Kingah & Zwartjes, 2015).

2.5.2. Η Επιτροπή Τραπεζών και Εποπτικών Αρχών της Βασιλείας (BCBS)

Η Επιτροπή της Βασιλείας συγκροτήθηκε το 1974 από διοικητές της Κεντρικής Τράπεζας 10 χωρών: Βέλγιο, Καναδά, Γαλλία, Γερμανία, Ιταλία, Ιαπωνία, Κάτω Χώρες, Σουηδία, Ελβετία, Ηνωμένο Βασίλειο και ΗΠΑ. Η BCBS είναι μια μεικτή επιτροπή AML και CTF που ενσωματώνει τη Διεθνή Ένωση Εποπτών Ασφαλίσεων (IAIS) και τη Διεθνή Οργάνωση της Επιτροπής Κινητών Αξιών (IOSCO). Ο κύριος ρόλος της επιτροπής είναι να θέτει πρότυπα για τον ασφαλιστικό, τον τραπεζικό και τον τομέα των χρεογράφων για την καταπολέμηση της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες και την καταπολέμηση της χρηματοδότησης τρομοκρατικών δραστηριοτήτων (Singh, 2003). Τον Δεκέμβριο του 1988, η BCBS εξέδωσε τις «Αρχές της Βασιλείας» για να αποτρέψει τη χρήση του τραπεζικού τομέα για δραστηριότητες νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες

δραστηριότητες (Bantekas, 2003). Ο οργανισμός αξιολογεί επίσης εάν υπάρχουν ασυνέπειες ή κενά όταν εφαρμόζονται νέες συστάσεις και προσεγγίσεις. Επιπλέον, αξιολογεί ομάδες που είναι επιρρεπείς σε πρακτικές ξεπλύματος βρώμικου χρήματος και προσφέρει βοήθεια στην αντιμετώπιση των εντοπισμένων ευάλωτων χαρακτηριστικών (Teichmann & Wittmann, 2022).

2.5.3. Διεθνής Οργανισμός Επιτρόπων Κινητών Αξιών (IOSCO)

Το IOSCO είναι μια συμμαχία ρυθμιστικών οργανισμών κινητών αξιών που ιδρύθηκε το 1983 και τηρεί τρεις θεμελιώδεις αρχές. μειώνοντας τον κίνδυνο του συστήματος, διασφαλίζοντας την προστασία και την ασφάλεια των επενδυτών και εγγυάται τη δικαιοσύνη, την αποτελεσματικότητα και τη δικαιοσύνη μεταξύ των ελεύθερων αγορών. Κατά τη δεκαετία του 1990, ο οργανισμός επικεντρώθηκε στην εφαρμογή κανόνων για την καταπολέμηση της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες εγκαινιάζοντας το «Resolution of Money Laundering» (Servais, 2020). Η νομοθεσία που επιβάλλεται πρέπει να τηρείται από τις ρυθμιστικές αρχές ασφαλείας σε όλο τον κόσμο. Μερικές από τις κύριες απαιτήσεις περιλαμβάνουν την τήρηση αρχείων και την παρακολούθηση των διαδικασιών για τον εντοπισμό ύποπτων δραστηριοτήτων νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες σε χρηματοοικονομικές συναλλαγές (Conac, 2020).

2.5.4. Η Διεθνής Ένωση Εποπτών Ασφαλίσεων (IAIS)

Ιδρύθηκε το 1994 και συγχωνεύθηκε ως μη κερδοσκοπικός οργανισμός υπό την Εθνική Ένωση Επιτρόπων Ασφαλίσεων των ΗΠΑ, η IAIS ακολούθησε τα βήματα της IOSCO και της Επιτροπής της Βασιλείας διαμορφώνοντας ένα σύνολο πολιτικών το 1997 για την επίβλεψη του ασφαλιστικού κλάδου (Nguyen, 2017). Το 2002, ο οργανισμός εξέδωσε οδηγίες καταπολέμησης της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες προσαρμοσμένες στην ενημέρωση των ασφαλιστικών εταιρειών και των εποπτών τους σχετικά με δημοφιλείς μεθόδους ξεπλύματος χρήματος που χρησιμοποιούνται στον ασφαλιστικό κλάδο (Ahmed et al., 2022). Επιπλέον, η IAIS θέτει επίσης διεθνή πρότυπα εποπτείας για τα χρηματοπιστωτικά συστήματα, προωθεί τη συνεργασία μεταξύ των ρυθμιστικών αρχών των ασφαλίσεων και διασφαλίζει ότι συμμορφώνονται με τους

κανονισμούς και τις πολιτικές καταπολέμησης της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες (Nguyen, 2017).

2.5.5. Ειδική Ομάδα Χρηματοοικονομικής Δράσης (FATF)

Το 1989, οι Υπουργοί της G-7 εξέδωσαν μια Οικονομική Διακήρυξη που εξετάζει διάφορα ζητήματα σχετικά με τις διεθνείς νομισματικές εξελίξεις. Σε συνδυασμό με αυτή τη δήλωση, οι ηγέτες ενέκριναν συλλογικά τη σύσταση της FATF για την αντιμετώπιση του ξεπλύματος βρώμικου χρήματος. Η FATF ανέλαβε την ευθύνη του συντονισμού διαφόρων μέτρων που αναπτύχθηκαν με στόχο την καταπολέμηση της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες τόσο από τοπική όσο και από παγκόσμια πλατφόρμα. Αποτελούμενη από 34 μέλη, η FATF είναι ένας ξεχωριστός διακυβερνητικός οργανισμός που στοχεύει στη δημιουργία και την ενίσχυση πολιτικών κατά του ξεπλύματος χρήματος τόσο σε εθνικό όσο και σε διεθνές επίπεδο. Η γραμματεία της FATF στεγάζεται στα κεντρικά γραφεία του ΟΟΣΑ στο Παρίσι. Από την ίδρυσή της, η FATF εργάζεται για να διασφαλίσει ότι οι συστάσεις της αναγνωρίζονται ως τα παγκόσμια πρότυπα της AML και της Καταπολέμησης της Χρηματοδότησης της Τρομοκρατίας. Το έργο της FATF, που καλύπτει περισσότερες από 170 περιοχές, είχε σημαντικό αντίκτυπο στον παγκόσμιο εντοπισμό και την αποτροπή της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες και της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας (World Bank, 2009).

2.5.6. Οι συστάσεις της FATF 40+9

Το 1990, η FATF εξέδωσε 40 συστάσεις ως μέτρα για τον εντοπισμό, την καταπολέμηση και τον έλεγχο των δραστηριοτήτων νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες. Οι συστάσεις αφορούσαν ένα ευρύ φάσμα θεμάτων, συμπεριλαμβανομένης της ανάπτυξης ενός ρυθμιστικού πλαισίου που καλύπτει το χρηματοπιστωτικό σύστημα μιας χώρας. Αυτές οι μη δεσμευτικές συστάσεις γενικεύτηκαν και είχαν ως στόχο να προσφέρουν στα έθνη κάποια ευελιξία στην εφαρμογή των κανονισμών τους σε συγκεκριμένες περιστάσεις (Doyle, 2002). Μετά τις επιθέσεις της 11ης Σεπτεμβρίου στις ΗΠΑ, η FATF διεύρυνε την εντολή της για να συμπεριλάβει διατάξεις σχετικά με τη χρηματοδότηση της τρομοκρατίας. Αυτές οι διατάξεις υπόκεινται σε επιπλέον

εννέα ειδικές συστάσεις, δημιουργώντας συνολικά 49 συστάσεις που συνήθως αναφέρονται ως συστάσεις της FATF (Jensen & Png, 2011) .

Εκτός από αυτές τις συστάσεις, η FATF έχει εκδώσει επίσης οδηγίες για το ξέπλυμα χρήματος σε μη χρηματοοικονομικές επιχειρήσεις και επαγγέλματα όπως οι δικηγόροι. Το 2002, η FATF εξέδωσε ένα έγγραφο διαβούλευσης που περιέγραφε μια σειρά επιλογών για την τόνωση των μέτρων για την καταπολέμηση της καταπολέμησης της λεκάνης καταστροφής. Το έγγραφο πρότεινε να επεκταθούν ορισμένοι νόμοι καταπολέμησης της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες σε ορισμένες επιχειρήσεις και επαγγέλματα, όπως οι δικηγόροι, και ενθάρρυνε τις κυβερνήσεις να δημιουργήσουν μια προσέγγιση βασισμένη στον κίνδυνο για την αντιμετώπιση του ξεπλύματος χρήματος και της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας (Keesoony, 2016).

2.5.7. Ο Όμιλος Egmont

Το 1995, μια άτυπη ομάδα που αποτελείται από διαφορετικές μονάδες χρηματοοικονομικών πληροφοριών (Financial Intelligence Unit /FIU) ιδρύθηκε στο Egmont Arenberg Palace στις Βρυξέλλες για να διευκολύνει τη διεθνή συνεργασία στους τομείς της ανταλλαγής πληροφοριών, της επικοινωνίας, της ανταλλαγής εμπειρογνομosύνης και του συντονισμού της κατάρτισης. Κατά τη διάρκεια αυτής της συνάντησης, αναπτύχθηκαν και δημοσιεύθηκαν αρχές ανταλλαγής πληροφοριών που θα εφαρμόζονται από τις FIU για αδικήματα νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες (Ferwerda et al, 2013). Με τα χρόνια, η άτυπη ομάδα έχει αυξηθεί από 14 σε 120 FIU και είναι γνωστή ως Ομάδα Egmont. Με το γραφείο της γραμματείας του στο Τορόντο του Καναδά, στόχος του Ομίλου Egmont είναι να παρέχει μια πλατφόρμα για τις μονάδες χρηματοοικονομικών πληροφοριών (MXΠ) που δραστηριοποιούνται σε παγκόσμιο επίπεδο και σκοπό έχουν να καταπολεμήσουν οποιαδήποτε μορφή ενέργειας που συνδέεται με ξέπλυμα χρήματος, χρηματοδότηση της τρομοκρατίας και άλλων παράνομων οικονομικών δραστηριοτήτων. Οι ομάδες εργασίας της Ομάδας Egmont, η επιτροπή της και η γραμματεία συνεδριάζουν τρεις φορές το χρόνο. Η ετήσια ολομέλεια και οι συναντήσεις μεταξύ των μελών της Ομάδας εξυπηρετούν το σκοπό της οικοδόμησης εμπιστοσύνης και εξοικείωσης εντός της κοινότητας χρηματοοικονομικών πληροφοριών (Sharman & Chaikin, 2009). Για τη βελτίωση της ανταλλαγής πληροφοριών μεταξύ των FIUs, ο Όμιλος

Egmont έχει αναπτύξει ένα εγχειρίδιο ανταλλαγής πληροφοριών βέλτιστων πρακτικών, το οποίο παρέχει καθοδήγηση σχετικά με την ανταλλαγή πληροφοριών, λαμβάνοντας παράλληλα υπόψη την εμπιστευτικότητα και το απόρρητο των πληροφοριών που κοινοποιούνται (Kingah & Zwartjes, 2015).

2.6 Συνέπειες του ξέπλυματος βρώμικου χρήματος και χρηματοδότησης της τρομοκρατίας

Το ξέπλυμα χρήματος παρουσιάζει μια σειρά από επιπτώσεις για τα έθνη και τους πολίτες τους. Οικονομικά, το ξέπλυμα χρήματος παρουσιάζει τέσσερις κύριες συνέπειες: οικονομική στρέβλωση, κίνδυνος για την ακεραιότητα και τη φήμη των χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων, κρατικούς πόρους και κοινωνικοοικονομικές επιπτώσεις (Jayasekara, 2021). Η οικονομική στρέβλωση συμβαίνει επειδή αυτού που ξεπλένουν χρήματα συνήθως δεν ενδιαφέρονται να παράγουν κέρδη νόμιμα. Αντίθετα, το συμφέρον τους έγκειται στην προστασία των εσόδων τους και στην απόκρυψη της παράνομης προέλευσής τους (Kumar, 2012). Ως εκ τούτου, μπορούν να επενδύσουν τα κεφάλαιά τους σε αναποτελεσματικές δραστηριότητες που θα μπορούσαν να καταλήξουν σε υψηλό κόστος ευκαιρίας και να εμποδίσουν την οικονομική ανάπτυξη.

Το ξέπλυμα χρήματος αμαυρώνει επίσης τη φήμη των χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων. Αυτό μπορεί να οδηγήσει σε απώλεια θέσεων εργασίας και να καταλήξει σε άλλες εγκληματικές δραστηριότητες που επηρεάζουν αρνητικά την οικονομική ανάπτυξη. Όσον αφορά τους κρατικούς πόρους, το ξέπλυμα χρήματος δυσκολεύει τις κυβερνήσεις να εισπράττουν φόρους και κατά συνέπεια μειώνει τα έσοδα, καθώς οι περισσότερες συναλλαγές πραγματοποιούνται εντός της παραοικονομίας (Balani, 2019). Υπάρχουν επίσης κοινωνικοοικονομικές επιπτώσεις στο ότι εάν δεν περιοριστεί το ξέπλυμα χρήματος, ενισχύει τις εγκληματικές δραστηριότητες και οδηγεί σε μεγαλύτερα κοινωνικά δεινά. Αυτό με τη σειρά του επηρεάζει τη σταθερότητα της παγκόσμιας αγοράς και αποσταθεροποιεί τις εμπορικές συναλλαγές (Superville, 2020). Επιπλέον, οι Riccardi and Levi (2018) τονίζουν ότι το ξέπλυμα χρήματος αυξάνει τη ζήτηση για μετρητά, επηρεάζοντας έτσι τη σταθερότητα των παγκόσμιων αγορών και τις εμπορικές συναλλαγές καθώς οι συναλλαγματικές ισοτιμίες γίνονται πιο ασταθείς.

Το ξέπλυμα χρήματος διευκολύνει και ενισχύει την πολιτική διαφθορά, καθώς οι πολιτικοί και αδύναμοι δημόσιοι αξιωματούχοι σε χώρες του τρίτου κόσμου ενθαρρύνονται να αποσπάσουν δημόσιους πόρους σε αντάλλαγμα για μίζες και δωροδοκίες. Σε ορισμένες χώρες, αυτές οι ενέργειες οδηγούν σε πολιτική αστάθεια, καθώς τα ξεπλυμένα κεφάλαια χρησιμοποιούνται από άτομα για την επίτευξη πολιτικών σκοπών (Chaikin, 2008; Markovska & Adams, 2015). Επιπλέον, το ξέπλυμα μαύρου χρήματος έχει και κοινωνικές συνέπειές του. Αυτά προκύπτουν από κλιμακούμενα περιστατικά εγκλήματος, δωροδοκίας, διαφθοράς, μόλυνσης νόμιμων επιχειρήσεων μέσω παράνομων δραστηριοτήτων και συχνά καταλήγουν σε διάλυση αυτών των επιχειρήσεων που εμπλέκονται στη διαδικασία του ξεπλύματος (Mulig & Smith, 2004). Το ξέπλυμα χρήματος δίνει τη δυνατότητα στους εγκληματίες να επεκτείνουν τις δραστηριότητές τους και, κατά συνέπεια, αυξάνει το κόστος της δημόσιας υγείας, της πρόνοιας και της επιβολής του νόμου. Σε συνδυασμό με τη διαφθορά, η οικονομική δύναμη που κατέχουν οι ξέπλυμα χρήματος διαχέεται σε κάθε τμήμα της κοινωνίας.

Η χρηματοδότηση της τρομοκρατίας έχει επίσης βαθύ αντίκτυπο σε διάφορες πτυχές της ανθρωπότητας και της οικονομίας. Η χρηματοδότηση τρομοκρατικών δραστηριοτήτων όπως οι επιθέσεις της 11ης Σεπτεμβρίου σκότωσε σχεδόν 3050 ανθρώπους και προκάλεσε ζημιές κοντά στα 80 δισεκατομμύρια δολάρια. Το Μπαλί είναι ένα άλλο τέτοιο παράδειγμα όπου μια θανατηφόρα έκρηξη σε νυχτερινό κέντρο διασκέδασης σκότωσε σχεδόν 200 άτομα (Freeman, 2011). Ομοίως, τον Μάρτιο του 2004, πολλές βόμβες πυροδοτήθηκαν σε τρένα προαστιακού στη Μαδρίτη σκοτώνοντας 191 άτομα ακαριαία και τραυματίζοντας 1500 άτομα (Beall, 2007). Τέτοια γεγονότα προκαλούν αδιάκριτα τραυματισμούς και θανάτους σε αθώους πολίτες και προκαλούν εκτεταμένο ψυχολογικό, συναισθηματικό και σωματικό πόνο μεταξύ των θυμάτων (Ryder, 2015). Επιπλέον, οι Frey et al. (2004) τονίζουν ότι η χρηματοδότηση της τρομοκρατίας επηρεάζει ένα ευρύ φάσμα οικονομικών εξελίξεων που κυμαίνονται από τον τουρισμό, τις επενδύσεις, τα χρηματιστήρια, το εξωτερικό εμπόριο και τις αλυσίδες εφοδιασμού. Χρησιμοποιώντας μια ανάλυση χρονοσειρών, οι Frey et al. (2004) εκτίμησαν τις απώλειες στα έσοδα από τον τουρισμό περίπου 16,145 δισεκατομμύρια δολάρια λόγω της μεγάλης μείωσης των επισκεπτών που επιλέγουν να μην ταξιδέψουν σε ευρωπαϊκές χώρες με υψηλό κίνδυνο τρομοκρατικών επιθέσεων. Οι Haider και Anwar (2014) τονίζουν επίσης ότι οι Άμεσες Ξένες Επενδύσεις (FDI), μια κρίσιμη πηγή κρατικών εσόδων και απασχόλησης, μπορούν να μειωθούν σημαντικά σε χώρες όπου

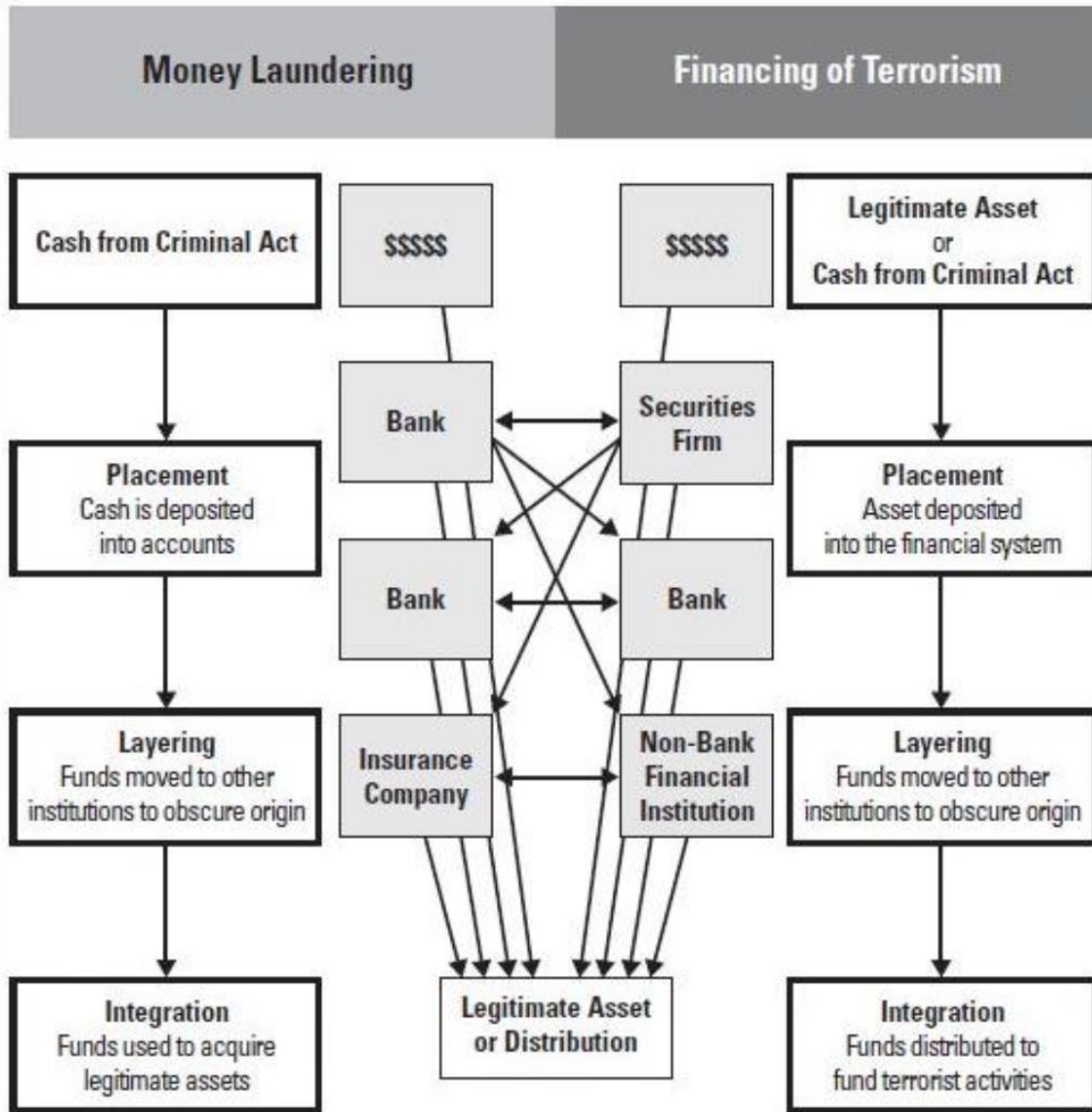
τρομοκράτες επιτίθενται αναστέλλοντας έτσι την οικονομική ανάπτυξη και τη μεταφορά τεχνικής εμπειρογνωμοσύνης στη χώρα. Οι χρηματοπιστωτικές αγορές, όπως το χρηματιστήριο, επηρεάζονται επίσης καθώς πανικόβλητοι επενδυτές επιλέγουν να πουλήσουν τις μετοχές τους με γρήγορο ρυθμό. Αυτό μπορεί να αυξήσει τον πληθωρισμό, να προκαλέσει ύφεση και να οδηγήσει σε υψηλότερο ποσοστό ανεργίας (Morse, 2019).

Μια εγκληματική δραστηριότητα μπορεί να έχει χειροπιαστές και άυλες συνέπειες για άτομα και οργανισμούς που δεν συμμετείχαν σε αυτές τις δραστηριότητες που τελικά βλάπτουν το κοινωνικό σύνολο. Αυτό οφείλεται στο γεγονός ότι όταν το ξέπλυμα βρώμικου χρήματος χρησιμοποιείται ευρέως, μπορεί να μειώσει την εμπιστοσύνη του κοινού σε βασικούς θεσμούς όπως τράπεζες, νοσοκομεία ή την κυβέρνηση, καθώς και σε επαγγέλματα όπως οι δικηγόροι ή οι λογιστές. Επίσης, όταν οι εγκληματίες επενδύουν τα «βρώμικα» χρήματά τους σε επιχειρήσεις μπορούν να στρεβλώσουν τη δομή ολόκληρων βιομηχανιών και να προκαλέσουν δυσλειτουργία. Τέλος, το ξέπλυμα χρήματος δίνει τη δυνατότητα στους εγκληματίες να έχουν μια πολύ επιτυχημένη καριέρα και ζωή, καθώς τους επιτρέπει να αναπτύξουν την παράνομη επιχείρησή τους. Αυτή η πτυχή, ωστόσο, μπορεί να γίνει αντιληπτή από την κοινωνία ως μια καλή επιλογή για τους ανθρώπους και ότι όλοι πρέπει να ξεκινήσουν μια εγκληματική καριέρα, καθώς αυτό μπορεί να αποφέρει σημαντικά περισσότερα χρήματα από το να έχεις μια νόμιμη δουλειά ή επιχείρηση (Anwar & İşleyen, 2022).

2.7 Σύνδεση ξέπλυματος βρώμικου χρήματος και χρηματοδότησης της τρομοκρατίας

Οι τεχνικές που εφαρμόζονται στο ξέπλυμα βρώμικου χρήματος είναι συνώνυμες με εκείνες που εφαρμόζονται για τη συγκάλυψη της προέλευσης και των χρήσεων τρομοκρατικών κεφαλαίων. Τα χρήματα που χρησιμοποιούνται για τη χρηματοδότηση της τρομοκρατίας μπορεί είτε να προέρχονται από εγκληματικές δραστηριότητες, από νόμιμες πηγές ή και τα δύο (Akartuna et al., 2022). Ωστόσο, είναι απαραίτητο να αποκρύψουμε την προέλευση της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας, ανεξάρτητα από το εάν οι πηγές είναι νόμιμες ή όχι. Το συμπέρασμα είναι ότι εάν η πηγή των κεφαλαίων μπορεί να συγκαλυφθεί, τότε θα ήταν δύσκολο να διωχθούν οι τρομοκρατικές πράξεις. Επιπλέον, είναι επιτακτική ανάγκη οι τρομοκράτες και οι τρομοκρατικές οργανώσεις να συγκαλύπτουν την προέλευση των

κεφαλαίων τους, έτσι ώστε η χρηματοδότηση να συνεχίζεται χωρίς να ανιχνεύεται (Rocha-Salazar et al., 2021).

Εικόνα 1. Οι Διαδικασίες και οι Σύνδεσμοι του Ξεπλύματος Χρήματος και της Χρηματοδότησης της Τρομοκρατίας (Πηγή: World Bank, 2004)

Η νομιμοποίηση εσόδων από παράνομες δραστηριότητες και η χρηματοδότηση της τρομοκρατίας μοιράζονται μια σειρά από παρόμοια χαρακτηριστικά του συνδυασμού νομισματικών ενεργειών με ποινικό πλημμέλημα. Οι Hamim et al. (2016) υποστηρίζουν ότι οι ομοιότητες που αποδίδονται στη χρηματοδότηση της τρομοκρατίας και στη νομιμοποίηση εσόδων από παράνομες δραστηριότητες βρίσκονται στις διαδικασίες, τις τακτικές και τις τεχνικές που εφαρμόζουν και οι δύο κατά τη συγκάλυψη και τη μεταφορά

κεφαλαίων. Ομοιότητες υπάρχουν στη διαστρωμάτωση των οικονομικών για να συγκαλύψει την προέλευσή τους και την ικανότητα αναγνώρισης και εκμετάλλευσης χωρών με αδύναμη νομοθεσία. Καθώς είναι επιτακτική ανάγκη για τις τρομοκρατικές οργανώσεις να αναπτύξουν και να διατηρήσουν μια συγκεκριμένη οικονομική υποδομή, χρησιμοποιούν το ξέπλυμα χρήματος για να διευκολύνουν τους στόχους τους (Olujobi & Bonyah, 2022).

Ωστόσο, η βασική διαφορά μεταξύ της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες και της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας έγκειται στο ότι η νομιμοποίηση εσόδων από παράνομες δραστηριότητες περιλαμβάνει χρήματα που αποκτήθηκαν παράνομα, ενώ η χρηματοδότηση της τρομοκρατίας μπορεί να συνδέεται με διαδικασίες που κάνουν χρήση τόσο νόμιμων όσο και μη νόμιμων κεφαλαίων. Ο Johnson (2003) υπογραμμίζει με παρόμοιο τρόπο ότι από τις τρομοκρατικές επιθέσεις της 11ης Σεπτεμβρίου, οι κανονισμοί των χρηματοπιστωτικών τους συστημάτων για τον περιορισμό του ξεπλύματος χρήματος θεωρούνταν απαραίτητο συστατικό για την καταπολέμηση του πολέμου κατά της τρομοκρατίας. Στην Εικόνα 1 παρουσιάζονται οι διαδικασίες και οι δεσμοί μεταξύ των δύο αυτών μορφών, νομιμοποίηση εσόδων από παράνομες δραστηριότητες και χρηματοδότησης της τρομοκρατίας (World Bank, 2004).

2.8 Στρατηγικές τραπεζών για την πρόληψη και καταστολή του ξεπλύματος βρώμικου χρήματος και της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας

Σε παγκόσμιο επίπεδο, υπάρχει επαρκής νομοθεσία που προσπαθεί να ορίσει συγκεκριμένες υποχρεώσεις των χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων (τραπεζών) που έχουν ως στόχο να αποτρέψουν καταστάσεις που συνδέονται με δραστηριότητες ξεπλύματος βρώμικου χρήματος και χρηματοδότησης της τρομοκρατίας. Ορισμένοι ερευνητές έχουν μάλιστα κάνει αναφορά στον τραπεζικό τομέα ως «ιδιωτική αστυνομία» για την πρόληψη αυτών των φαινομένων (Dupuis et al., 2021). Στη συνέχεια παρουσιάζουμε τις βασικές στρατηγικές με τις οποίες οι τράπεζες μπορούν να συμβάλλουν στην πρόληψη και

καταστολή του ξεπλύματος βρώμικου χρήματος και της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας.

Προσέγγιση με βάση τον κίνδυνο (Risk Based Approach): Η προσέγγιση βάσει κινδύνου είναι κεντρικής σημασίας για την αποτελεσματική εφαρμογή των συστάσεων της FATF. Μια προσέγγιση βασισμένη στον κίνδυνο σημαίνει ότι οι χώρες, οι αρμόδιες αρχές και οι τράπεζες εντοπίζουν, αξιολογούν και κατανοούν τον κίνδυνο νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες και χρηματοδότησης της τρομοκρατίας στον οποίο εκτίθενται και λαμβάνουν τα κατάλληλα μέτρα μετριασμού ανάλογα με το επίπεδο κινδύνου (Simonova, 2011). Αυτή η ευελιξία επιτρέπει την αποτελεσματικότερη χρήση των πόρων, καθώς οι τράπεζες, οι χώρες και οι αρμόδιες αρχές μπορούν να αποφασίσουν για τον πιο αποτελεσματικό τρόπο μετριασμού των κινδύνων νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες/χρηματοδότησης της τρομοκρατίας που έχουν εντοπίσει (Bahrin et al., 2022). Τους δίνει τη δυνατότητα να εστιάζουν τους πόρους τους και να λαμβάνουν ενισχυμένα μέτρα σε καταστάσεις όπου οι κίνδυνοι είναι υψηλότεροι, να εφαρμόζουν απλουστευμένα μέτρα όπου οι κίνδυνοι είναι χαμηλότεροι και να εξαιρούν δραστηριότητες χαμηλού κινδύνου. Η εφαρμογή της προσέγγισης που βασίζεται στον κίνδυνο θα αποφύγει τις συνέπειες της ακατάλληλης συμπεριφοράς αποφυγής κινδύνου (Demetis & Angell, 2007).

Οικονομικό Συναλλακτικό Προφίλ (Economic / Transactional Profile): Για τον προσδιορισμό του προφίλ κινδύνου του κάθε πελάτη, τα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα θα πρέπει να προετοιμάσουν ένα προφίλ συναλλαγών με βάση τις αναμενόμενες συναλλαγές ή την αναμενόμενη χρήση του λογαριασμού του πελάτη (ή της ομάδας πελατών). Με την προετοιμασία ενός προφίλ συναλλαγών με αυτόν τον τρόπο, τα ιδρύματα μπορούν να παρακολουθούν επαρκώς τις συναλλαγές που πραγματοποιούνται καθ' όλη τη διάρκεια της σχέσης, ώστε να διασφαλίζουν ότι είναι συνεπείς με τη γνώση που έχουν για τον πελάτη και το προφίλ κινδύνου του (Parida & Kumar, 2020). Προσδιορίζοντας την αναμενόμενη συμπεριφορά συναλλαγής, τα ιδρύματα μπορούν να αξιολογήσουν εάν οι συναλλαγές που πραγματοποιούνται είναι συνεπείς με τις γνώσεις τους για τον πελάτη. Αυτό μπορεί για παράδειγμα να συμβαίνει με αποκλίνουσες ποσότητες, ροπές ή όγκους και τη χρήση μη τυπικών τεχνικών συσκευών και πόρων. Ο πάροχος υπηρεσιών κρυπτογράφησης πρέπει να αναφέρει τέτοιες ασυνήθιστες συναλλαγές στις αρμόδιες αρχές με σκοπό την αποφυγή και

πρόληψη του ξεπλύματος βρώμικου χρήματος και της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας (Chen et al., 2018)

Κατηγοριοποίηση πελατών με βάση τον κίνδυνο (Customers' Classification): Η ταξινόμηση των πελατών γίνεται σε τρεις κατηγορίες κινδύνου, δηλαδή, χαμηλή, μεσαία και υψηλή. Η ταυτότητα του πελάτη, η κοινωνική/οικονομική κατάσταση, η φύση της επιχειρηματικής δραστηριότητας, οι πληροφορίες σχετικά με την επιχείρηση του πελάτη και την τοποθεσία τους κ.λπ. είναι μερικές από τις παραμέτρους στη στρατηγική αξιολόγησης κινδύνου των χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων (Xue & Zhang, 2016). Πελάτες υψηλού κινδύνου είναι εκείνοι που ασχολούνται με συγκεκριμένα επαγγέλματα ή κάνουν χρήση των τραπεζικών προϊόντων και υπηρεσιών όπου οι δυνατότητες ξεπλύματος χρήματος είναι υψηλές. Τα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα διενεργούν ενισχυμένη δέουσα επιμέλεια (EDD) και συνεχή παρακολούθηση για τους πελάτες υψηλότερου κινδύνου (Chen, 2020). Οι καταστάσεις αναγνώρισης πελατών που παρουσιάζουν υψηλότερο κίνδυνο νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες μπορεί να περιλαμβάνουν, αλλά δεν περιορίζονται σε:

- Πελάτες που συνδέονται με χώρες υψηλότερου κινδύνου
- Πελάτες από επιχειρηματικούς τομείς υψηλού κινδύνου
- Πελάτες που έχουν άσκοπα πολύπλοκες ή αδιαφανείς δομές δικαιούχου ιδιοκτησίας
- Ασυνήθιστη δραστηριότητα λογαριασμού
- Δεν υπάρχει προφανής οικονομικός ή νόμιμος σκοπός
- Πελάτες με αμφίβολη φήμη σύμφωνα με τις διαθέσιμες δημόσιες πληροφορίες

Παρακολούθηση συναλλαγών (Monitoring of Transactions): Μέσω της παρακολούθησης των χρηματοοικονομικών συναλλαγών μπορούν να εντοπιστούν και να διακοπούν ενέργειες ξεπλύματος χρήματος και χρηματοδότησης της τρομοκρατίας. Μεγάλοι όγκοι δεδομένων χρηματοοικονομικών συναλλαγών, συμπεριλαμβανομένων τραπεζικών μεταφορών, πληρωμών με πιστωτική κάρτα και άλλων οικονομικών δραστηριοτήτων, σαρώνονται και αναλύονται χρησιμοποιώντας κατάλληλα λογισμικά (Alkhalili et al., 2021).

Αναφορά Υπόπτης / Ασυνήθιστης Συναλλαγής (STR / SAR): Σύμφωνα με τη Σύσταση 20 της Ομάδας Χρηματοοικονομικής Δράσης (FATF), μια αναφορά ύποπτης συναλλαγής (STR) ή μια αναφορά ύποπτης δραστηριότητας (SAR) υποβάλλεται από ένα χρηματοπιστωτικό ίδρυμα ή, από έναν ενδιαφερόμενο πολίτη, στην αρμόδια Μονάδα

Χρηματοοικονομικών Πληροφοριών, εάν έχουν βάσιμους λόγους να πιστεύουν ότι μια συναλλαγή σχετίζεται με εγκληματική δραστηριότητα (Johnston & Carrington, 2006). Μια ύποπτη συναλλαγή είναι μια συναλλαγή που προκαλεί σε μια αναφέρουσα οντότητα ένα αίσθημα ανησυχίας ή δυσπιστίας σχετικά με τη συναλλαγή, λαμβάνοντας υπόψη την ασυνήθιστη φύση ή τις περιστάσεις της, ή το άτομο ή την ομάδα προσώπων που εμπλέκονται στη συναλλαγή (Coombs-Goodfellow & Lokanan, 2018). Οι οντότητες που αναφέρουν αξιολογούν την υποψία σύμφωνα με μια προσέγγιση βάσει κινδύνου για τη δέουσα επιμέλεια πελατών, τον έλεγχο πληρωμών σε πραγματικό χρόνο, την παρακολούθηση συναλλαγών και την παρακολούθηση της συμπεριφοράς, για να εντοπίσουν αλλαγές στο προφίλ κινδύνου συναλλαγών του ερωτώμενου (Chaikin, 2008).

Πρωτόκολλα «γνωριμίας» με τους πελάτες (know your client (KYC)): Οι διαδικασίες και τα πρωτόκολλα γνωριμίας με τους πελάτες είναι μια κρίσιμη λειτουργία για την αξιολόγηση του κινδύνου των πελατών και μια νομική απαίτηση συμμόρφωσης με τη νομοθεσία για την καταπολέμηση της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες (Mondal et al., 2016). Το αποτελεσματικό KYC περιλαμβάνει τη γνώση της ταυτότητας ενός πελάτη, των οικονομικών του δραστηριοτήτων και του κινδύνου που ενέχουν (Novak & Pochesneva, 2018)

Απαγόρευση συνεργασίας με τράπεζα τύπου «shell» ή τήρηση ανώνυμων λογαριασμών: Οι εταιρείες Shell δέχονται συναλλαγές με μετρητά για λογαριασμό πελατών. Σημαίνει απλώς ότι οι ξέπλυμα χρήματος καταθέτουν μεγάλα ποσά κεφαλαίων στον λογαριασμό της εταιρείας. Μετά από αυτό, η εταιρεία Shell μεταφέρει τα χρήματα σε λογαριασμούς με πλαστά τιμολόγια και τελικά νομιμοποιεί (ξεπλένει) τα χρήματα (Gao & Xu, 2009). Τα Panama Papers, τα οποία δημοσιεύθηκαν το 2016, αποκάλυψαν τον βαθμό στον οποίο οι εταιρείες Shell χρησιμοποιούνταν για ξέπλυμα χρήματος σε διάφορες χώρες σε όλο τον κόσμο. Οι εταιρείες Shell αποτελούν σοβαρή απειλή κατά της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες: τα έγγραφα που διέρρευσαν αποκάλυψαν ότι εταιρείες κελύφους ιδρύθηκαν σε διάφορες δικαιοδοσίες με χαμηλή νομοθεσία, συμπεριλαμβανομένων των Βρετανικών Παρθένων Νήσων και των Νήσων Κέιμαν, με πολλές από αυτές τις επιχειρήσεις να συνδέονται με εξέχοντες πολιτικούς και τις οικογένειές τους. Οι παγκόσμιες φορολογικές αρχές κατάφεραν να εισπράξουν περίπου 500 εκατομμύρια δολάρια λόγω της διαρροής και να αναζητήσουν μια σειρά ποινικών

υποθέσεων εναντίον των εταιρειών και των ατόμων που εμπλέκονται σε τέτοιες εταιρείες (Luna et al., 2018).

Εφαρμογή μέτρων δέουσας επιμέλειας: Η ενισχυμένη δέουσα επιμέλεια (EDD) περιλαμβάνει τον καθορισμό, με βάση μια προσέγγιση βάσει κινδύνου, για τη διεξοδική διερεύνηση συγκεκριμένων πελατών – απαιτώντας τη συλλογή πολύ περισσότερων στοιχείων και λεπτομερών πληροφοριών σχετικά με τη φήμη και το ιστορικό (Chitimira & Munedzi, 2022). Η εφαρμογή μέτρων δέουσας επιμέλειας είναι ιδιαίτερα σημαντική για πελάτες υψηλού κινδύνου ή υψηλής καθαρής αξίας ή εκείνους που πραγματοποιούν μεγάλες ή ασυνήθιστες συναλλαγές, οι οποίες ενέχουν σημαντικότερους κινδύνους (De Koker, 2006).

Κεφάλαιο 3. Μεθοδολογία έρευνας

3.1 Ερευνητικός σχεδιασμός

Η ερευνητική στρατηγική αναφέρεται συνήθως στον τρόπο με τον οποίο διεξάγεται μια έρευνα. Υπάρχουν γενικά δύο κύριες προσεγγίσεις στην έρευνα – η ποιοτική και η ποσοτική προσέγγιση (Bryman & Bell, 2011). Μια ποσοτική μέθοδος συλλογής δεδομένων εστιάζει στις ποσοτικές σχέσεις μεταξύ των μεταβλητών. Τα μέσα συλλογής ποσοτικών δεδομένων, καθορίζουν σχέσεις μεταξύ των μετρούμενων μεταβλητών. Όταν χρησιμοποιούνται αυτές οι μέθοδοι, ο ερευνητής συχνά δεν εμπλέκεται στην έρευνα και το τελικό αποτέλεσμα προκύπτει χωρίς την παρέμβαση του. Η μέτρηση, οι αριθμοί και οι στατιστικές είναι η κύρια ουσία των ποσοτικών εργαλείων. Με αυτά τα μέσα, είναι απαραίτητη μια σαφής περιγραφή της συλλογής και ανάλυσης δεδομένων. Η ποσοτική προσέγγιση χρησιμοποιείται κυρίως για να προκύψει μια πιο λεπτομερής περιγραφή του φαινομένου (Creswell, 2022). Σε αντίθεση με τις ποσοτικές μεθόδους, η ποιοτική προσέγγιση δημιουργεί λεκτικές πληροφορίες αντί για αριθμητικές τιμές (Creswell, 2022). Ως εναλλακτική λύση της χρήσης στατιστικής ανάλυσης, η ποιοτική προσέγγιση χρησιμοποιεί ανάλυση περιεχομένου ή ολιστική. Το κύριο σημείο της ποσοτικής έρευνας είναι ότι αυτά τα μέτρα είναι έγκυρα, αξιόπιστα και μπορούν να γενικευθούν στις προσδοκίες μιας ξεκάθαρης αιτίας και αποτελέσματος (Bryman & Bell, 2011). Ο χαρακτήρας μια ποσοτικής μεθόδου (σε αντίθεση με μια ποιοτική έρευνα) βασίζεται στη διατύπωση ερευνητικών υποθέσεων και επιβεβαιώνεται εμπειρικά χρησιμοποιώντας ένα σύνολο συγκεκριμένων δεδομένων. Με βάση τα ερευνητικά ερωτήματα της παρούσας μελέτης επιλέχθηκε να πραγματοποιηθεί μια ποσοτική έρευνα

3.2 Εργαλείο έρευνας

Η συλλογή των δεδομένων πραγματοποιήθηκε με διανομή ηλεκτρονικού ερωτηματολογίου με χρήση της πλατφόρμας Google Forms. Το ερωτηματολόγιο της έρευνας δίνεται αναλυτικά στο παράρτημα της διπλωματικής εργασίας. Συνολικά αποτελείται από τέσσερις ενότητες ερωτήσεων. Στο πρώτο μέρος του ερωτηματολογίου καταγράφηκε το δημογραφικό προφίλ των εργαζομένων από τραπεζικά ιδρύματα στην Ελλάδα που

συμμετείχαν στην έρευνα. Αναλυτικότερα, έγινε καταγραφή του φύλου, της ηλικίας, του εκπαιδευτικού επιπέδου, της θέσης εργασίας και της εργασιακής προϋπηρεσίας τους.

Στο δεύτερο μέρος του ερωτηματολογίου καταγράφηκε η συχνότητα με την οποία εμφανίζονται στο ελληνικό τραπεζικό σύστημα διάφορες μορφές του ξεπλύματος μαύρου χρήματος. Συνολικά οι συμμετέχοντες κλήθηκαν να αξιολογήσουν τη συχνότητα εμφάνισης 14 μορφών ξεπλύματος μαύρου χρήματος σε κλίμακα Likert από 1=Δεν υπάρχουν έως 5=Σε πολύ μεγάλο βαθμό. Οι συμμετέχοντες μπορούσαν να δώσουν και την απάντηση «Δε γνωρίζω». Οι 14 μορφές ξεπλύματος μαύρου χρήματος που αξιολογήθηκαν ήταν οι εξής:

- Ξέπλυμα Χρήματος Μέσω Κατατημένων Ρευστών Διαθεσίμων (Smurfing / Structuring) ή «Μέθοδος του Μυρμηγκιού»
- Η Μέθοδος του «Κούκου» - Cuckoo Smurfing
- Ξέπλυμα Χρήματος Μέσω Θυρίδων Ασφαλείας (Safety Deposit Boxes)
- Ξέπλυμα Χρήματος Μέσω της Αγοράς Ακινήτων (Real Estate)
- Άνοιγμα λογαριασμών επιστρατεύοντας έμπιστους ανθρώπους (strawmen),
- Πλέγμα διαδοχικών συναλλαγών (Banking Wire Transfer) μεταφοράς χρημάτων μεταξύ τραπεζικών λογαριασμών, από τη μια χώρα στην άλλη
- Χρηματοδότηση μέσω επιστρεφόμενου δανείου (loan back)
- Υπεράκτιες τραπεζικές συναλλαγές (offshore banking)
- Έξυπνες κάρτες (smart cards)
- Τραπεζικές Επιταγές (Bank Checks)
- Λαθρεμπόριο συναλλάγματος
- Ταξιδιωτικές επιταγές
- Επενδύσεις κεφαλαιαγοράς
- Εικονικές Τράπεζες - Εταιρείες (Shell banks - Companies)

Στο τρίτο μέρος του ερωτηματολογίου καταγράφηκαν οι απόψεις των εργαζομένων στον ελληνικό τραπεζικό τομέα αναφορικά με τη χρησιμοποίηση της τρομοκρατίας μέσω του Ελληνικού τραπεζικού συστήματος. Συνολικά οι συμμετέχοντες κλήθηκαν να απαντήσουν σε 8 ερωτήσεις σε κλίμακα Likert από 1=Διαφωνώ Απόλυτα έως 5=Συμφωνώ Απόλυτα. Ενδεικτική ερώτηση ήταν η εξής «*Τα πιστωτικά ιδρύματα και οι διαδικασίες πρόληψης που εφαρμόζουν αποτρέπουν τη χρηματοδότηση της τρομοκρατίας*».

Στο τέταρτο μέρος του ερωτηματολογίου καταγράφηκε η συχνότητα με την οποία οι τράπεζες στην Ελλάδα εφαρμόζουν 12 στρατηγικές πρόληψης και καταστολής της

νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες και της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας. Συνολικά οι συμμετέχοντες κλήθηκαν να αξιολογήσουν τη συχνότητα εμφάνισης 12 στρατηγικών πρόληψης σε κλίμακα Likert από 1=Καθόλου έως 5=Πολύ συχνά/ σχεδόν πάντα. Οι 12 στρατηγικές πρόληψης που αξιολογήθηκαν ήταν οι εξής:

- Προσέγγιση με βάση τον κίνδυνο (Risk Based Approach)
- Οικονομικό Συναλλακτικό Προφίλ (Economic / Transactional Profile).
- Κατηγοριοποίηση πελατών με βάση τον κίνδυνο (Customers' Classification).
- Παρακολούθηση συναλλαγών (Monitoring of Transactions).
- Αναφορά Υπόπτης / Ασυνήθιστης Συναλλαγής (STR / SAR).
- Πρωτόκολλα «γνωριμίας» με τους πελάτες (know your client (KYC))
- Επαλήθευση κεφαλαίων, συμπεριλαμβανομένων των πηγών και των δικαιούχων τους
- Θέσπιση αυστηρών διαδικασιών αναγνώρισης πριν τη διεξαγωγή (ορισμένων) συναλλαγών μέσω Διαδικτύου
- Χρήση Σύγχρονων Πληροφοριακών Συστημάτων
- Αξιολόγηση της χώρας προέλευσης των κεφαλαίων
- Απαγόρευση συνεργασίας με τράπεζα τύπου «shell» ή τήρηση ανώνυμων λογαριασμών
- Εφαρμογή μέτρων δέουσας επιμέλειας

3.3 Δείγμα έρευνας

Ο πληθυσμός της έρευνας ορίστηκε να είναι το σύνολο των εργαζομένων στον ελληνικό τραπεζικό τομέα. Το δείγμα της έρευνας επιλέχθηκε με τη χρήση της μεθόδους της βολικής δειγματοληψίας. Η βολική δειγματοληψία είναι διαδεδομένη σε έρευνες μικρής έκτασης (όπως μια διπλωματική εργασία) και βασίζεται στην επιλογή των συμμετεχόντων από το φιλικό και ευρύτερο περιβάλλον του ερευνητή. Στην παρούσα έρευνα συμμετείχαν 42 εργαζόμενοι. Η διανομή του ερωτηματολογίου πραγματοποιήθηκε ηλεκτρονικά με την αποστολή του ηλεκτρονικού συνδέσμου του ερωτηματολογίου στους συμμετέχοντες.

3.4 Ανάλυση δεδομένων

Η ανάλυση των δεδομένων πραγματοποιήθηκε στο λογισμικό επεξεργασίας και ανάλυσης SPSS version 25. Για την ανάλυση των δεδομένων και με βάση το σκοπό της διπλωματικής εργασίας πραγματοποιήθηκε μόνο περιγραφική στατιστική ανάλυση. Οι δείκτες περιγραφικής στατιστικής που χρησιμοποιήθηκαν ήταν η συχνότητα (n), το ποσοστό (%), η μέση τιμή (M) και η τυπική απόκλιση (SD). Επιπρόσθετα, στην ενότητα ερωτήσεων που αφορούσε τις μορφές ξηπλύματος μαύρου χρήματος και στην ενότητα ερωτήσεων που αφορούσε τις στρατηγικές πρόληψης και καταστολής της νομιμοποίησης εσόδων απο εγκληματικές δραστηριότητες και της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας πραγματοποιήθηκε διερευνητική παραγοντική ανάλυση (factor analysis) με σκοπό την ομαδοποίηση των μορφών και των στρατηγικών πρόληψης σε παράγοντες. Ως κριτήριο δημιουργίας των παραγόντων χρησιμοποιήθηκε το κριτήριο της ιδιοτιμής (πρέπει οι ιδιοτιμές να είναι άνω του 1) και οι παραγοντικές φορτίσεις (πρέπει να είναι άνω του 0.5).

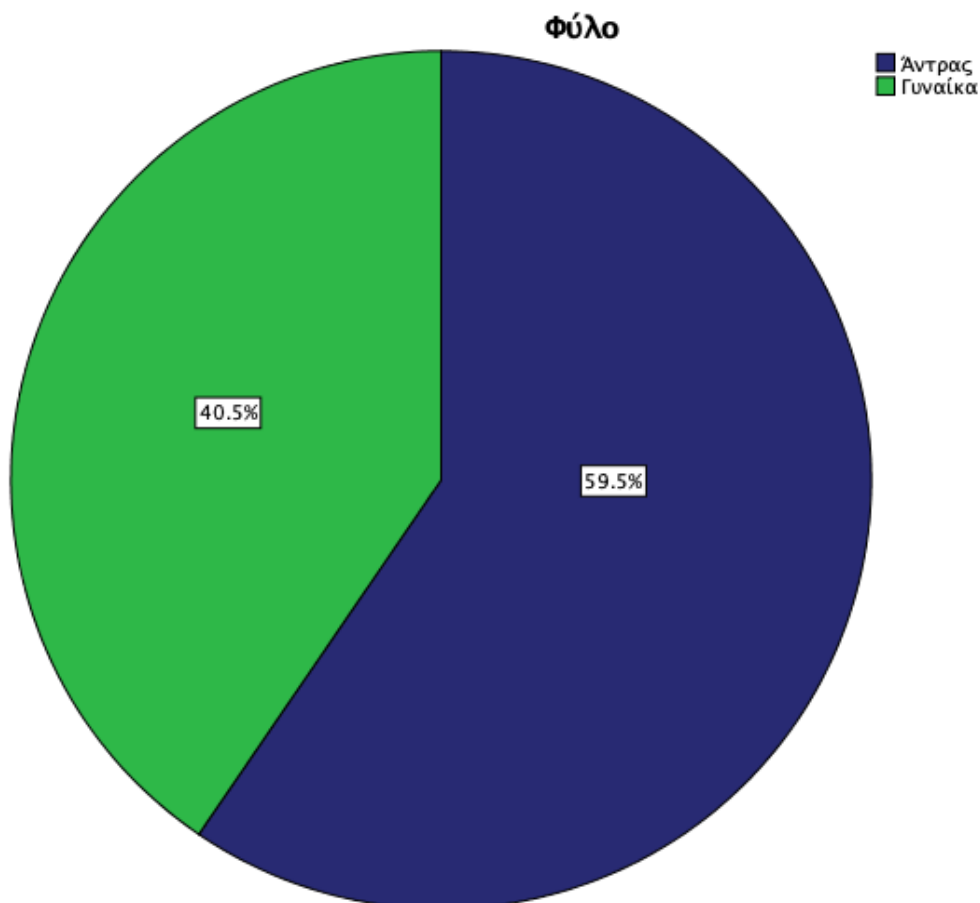
3.5 Ζητήματα ηθικής και δεοντολογίας

Κατά τη διεξαγωγή της έρευνας υιοθετήθηκαν οι βασικοί κανόνες ηθικής και δεοντολογίας. Για τους λόγους αυτούς, η συμμετοχή ήταν ανώνυμη και ταυτόχρονα εθελοντική. Επιπλέον, οι συμμετέχοντες ενημερώθηκαν για τον σκοπό της έρευνας, τον χρόνο που θα έπρεπε να αφιερώσουν για τη συμπλήρωση του ερωτηματολογίου και ότι μπορούσαν να αποχωρήσουν από την έρευνα σε όποιο στάδιο ήθελαν (εάν το μετανιώσουν).

Κεφάλαιο 4. Αποτελέσματα έρευνας

4.1 Δημογραφικά στοιχεία δείγματος

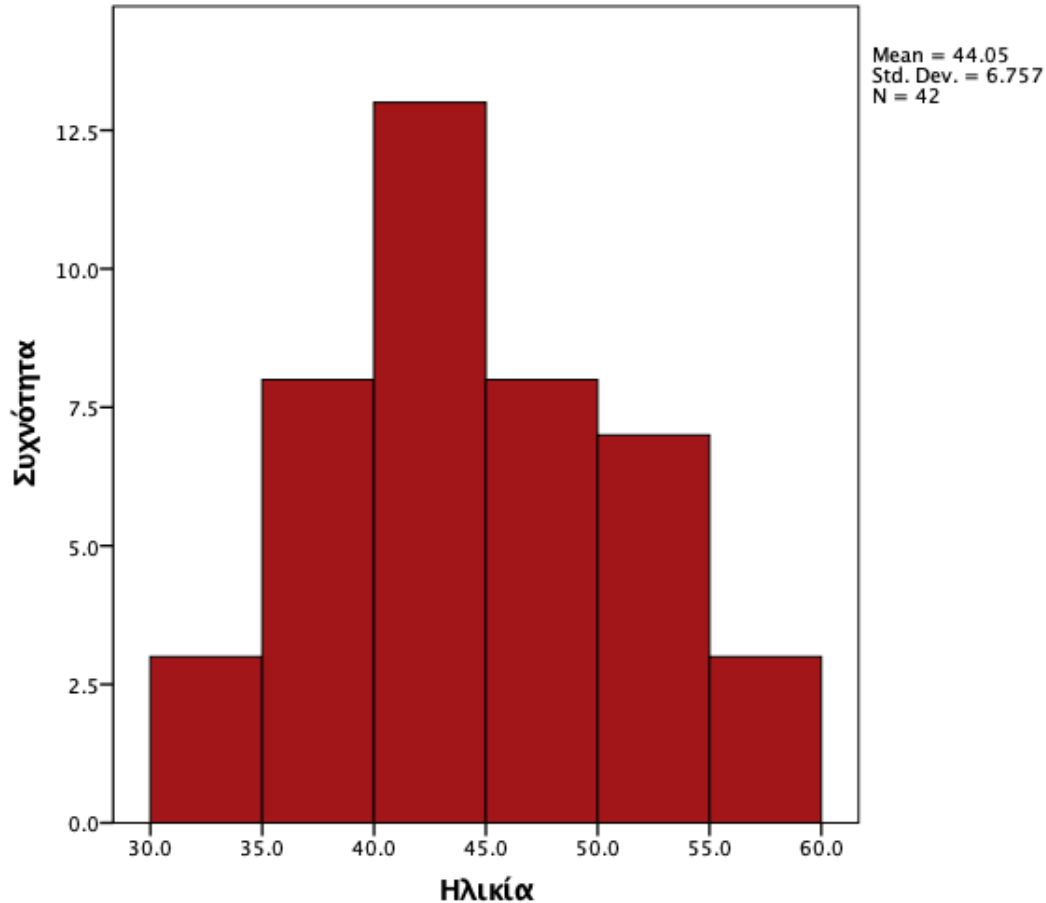
Η πρώτη ενότητα του κεφαλαίου των αποτελεσμάτων αφορά την παρουσίαση των δημογραφικών στοιχείων των εργαζομένων από τον τραπεζικό κλάδο που συμμετείχαν στην έρευνα. Στο Διάγραμμα 1 δίνονται τα στοιχεία αναφορικά με το φύλο των εργαζομένων που συμμετείχαν στην έρευνα. Συνολικά το 59.5% (n=25) του δείγματος αποτελούνταν από άντρες και το 40.5% (n=17) αποτελούνταν από γυναίκες.

Διάγραμμα 1. Κατανομή του φύλου των εργαζομένων στο τραπεζικό σύστημα που συμμετείχαν στην έρευνα (Πηγή: Επεξεργασία συγγραφέως)

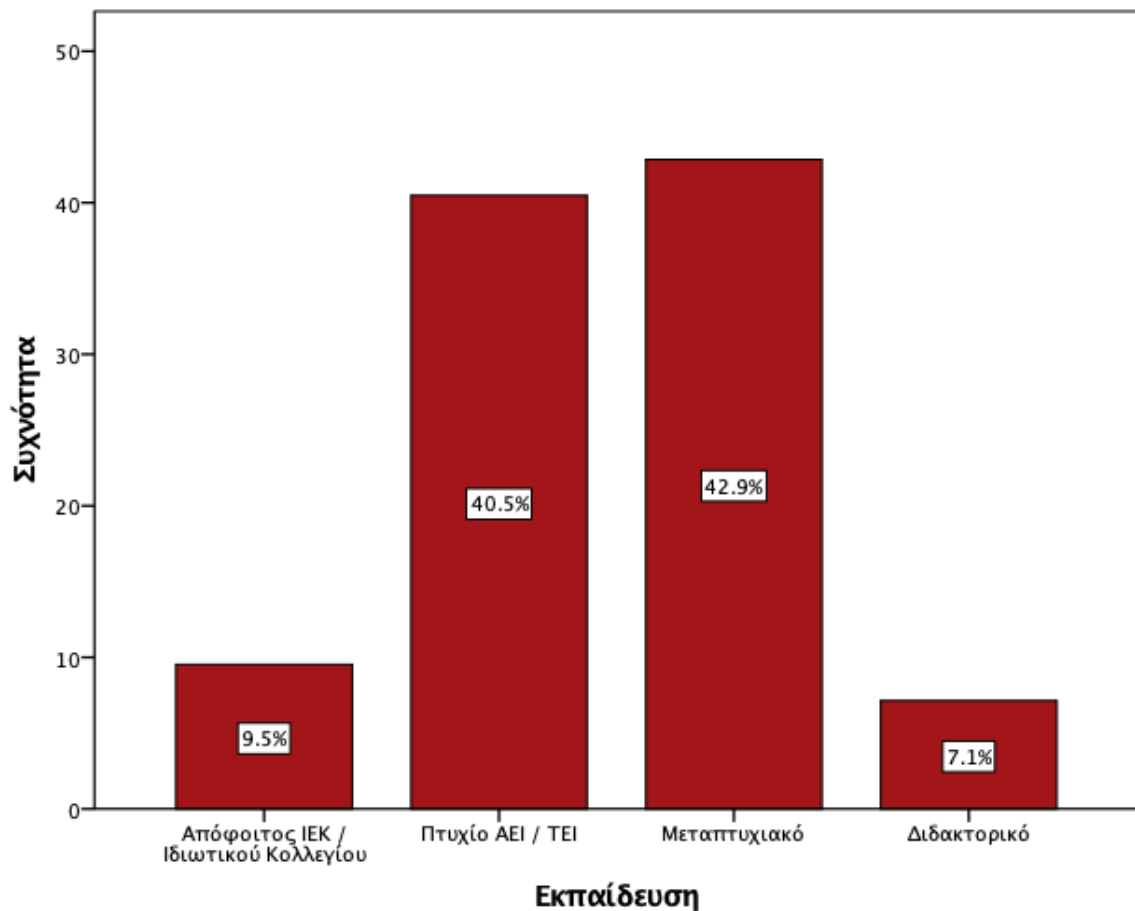
Στο Διάγραμμα 2 δίνονται τα στοιχεία αναφορικά με την ηλικιακή κατανομή των εργαζομένων που συμμετείχαν στην έρευνα. Η μέση ηλικία των συμμετεχόντων ήταν τα

44.05 (SD=6.76) έτη. Επιπλέον, το δείγμα της έρευνας είχε ηλικία μεταξύ 30 και 60 ετών ενώ η πλειοψηφία των συμμετεχόντων ήταν ηλικίας 41 έως 50 ετών.

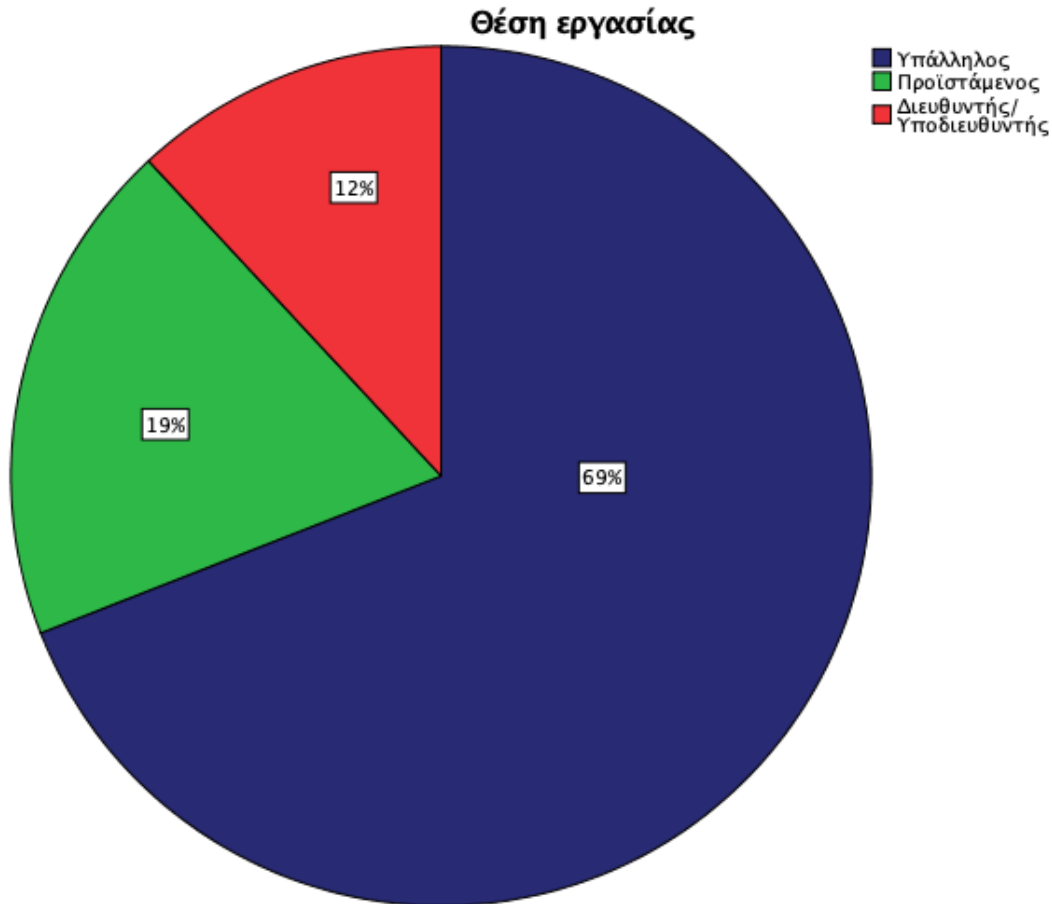
Διάγραμμα 2. Κατανομή της ηλικιακής ομάδας των εργαζομένων στο τραπεζικό σύστημα που συμμετείχαν στην έρευνα (Πηγή: Επεξεργασία συγγραφέως)

Στο Διάγραμμα 3 δίνονται τα στοιχεία αναφορικά με το εκπαιδευτικό υπόβαθρο των συμμετεχόντων στο δείγμα της έρευνας. Συνολικά το 40.5% (n=17) του δείγματος ήταν πτυχιούχοι ΑΕΙ/ΤΕΙ ενώ το 42.9% (n=18) ήταν κάτοχοι μεταπτυχιακού τίτλου σπουδών. Μικρότερο ποσοστό του δείγματος ήταν απόφοιτοι ΙΕΚ / Ιδιωτικού Κολλεγίου (n=4, 9.5%) και κάτοχοι διδακτορικού τίτλου σπουδών (n=3, 7.1%).

Διάγραμμα 3. Κατανομή του επιπέδου σπουδών των εργαζομένων στο τραπεζικό σύστημα που συμμετείχαν στην έρευνα (Πηγή: Επεξεργασία συγγραφέως)

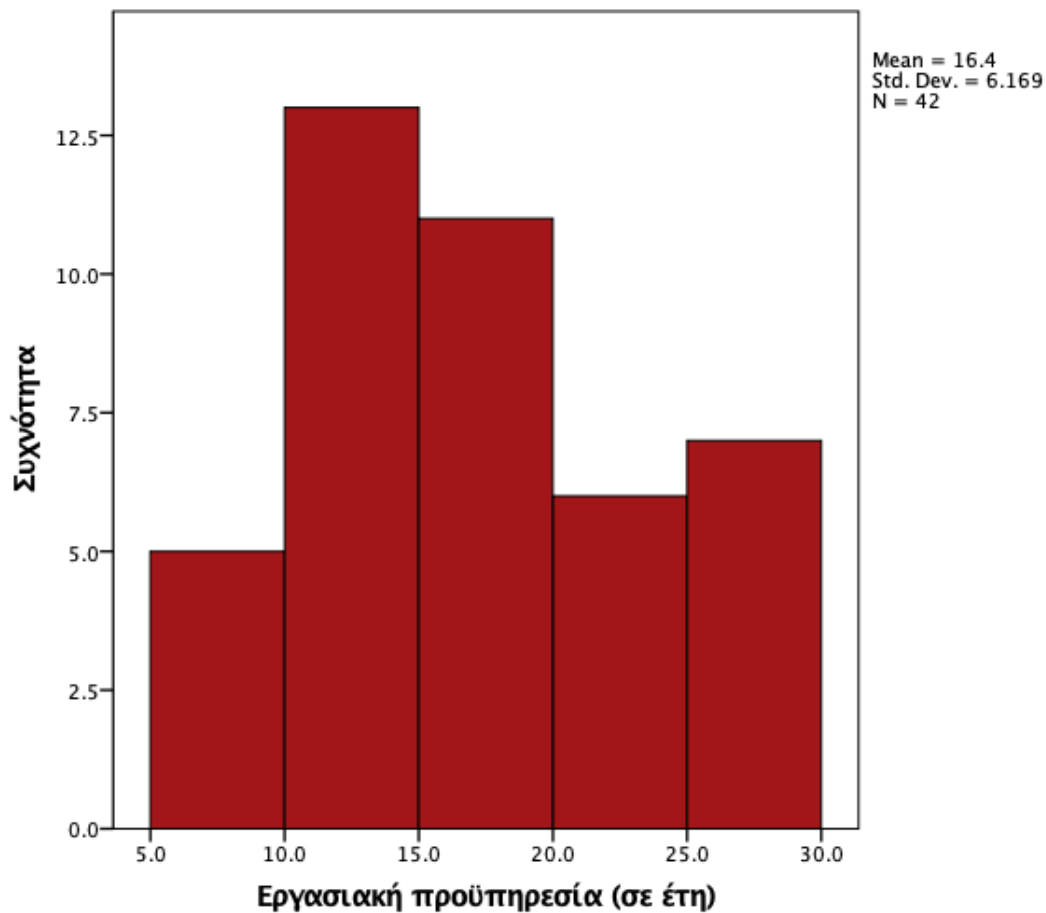
Στο Διάγραμμα 4 δίνονται τα στοιχεία αναφορικά με τη θέση εργασίας των συμμετεχόντων στο δείγμα της έρευνας. Συνολικά το 69% (v=29) του δείγματος αποτελούνταν από εργαζόμενους χωρίς θέση ευθύνης (υπαλλήλους). Αντίθετα, το 31% του δείγματος είχαν θέση ευθύνης, με το 19% (v=8) του δείγματος να αποτελείται από προϊσταμένους και το 12% (v=5) του δείγματος να αποτελείται από διευθυντές/υποδιευθυντές.

Διάγραμμα 4. Κατανομή της θέσης εργασίας των εργαζομένων στο τραπεζικό σύστημα που συμμετείχαν στην έρευνα (Πηγή: Επεξεργασία συγγραφέως)

Στο Διάγραμμα 5 δίνονται τα στοιχεία αναφορικά με την κατανομή των ετών προϋπηρεσίας των εργαζομένων που συμμετείχαν στην έρευνα. Η μέση εργασιακή προϋπηρεσία των συμμετεχόντων ήταν τα 16.4 (SD=6.17) έτη. Επιπλέον, το δείγμα της έρευνας είχε εργασιακή προϋπηρεσία μεταξύ 5 και 5 ετών ενώ η πλειοψηφία των συμμετεχόντων είχαν εργασιακή προϋπηρεσία μεταξύ 11 και 20 ετών.

Διάγραμμα 5. Κατανομή των ετών προϋπηρεσίας των εργαζομένων στο τραπεζικό σύστημα που συμμετείχαν στην έρευνα (Πηγή: Επεξεργασία συγγραφέως)

Στον Πίνακα 1 δίνονται συγκεντρωτικά στοιχεία αναφορικά με τα δημογραφικά χαρακτηριστικά των εργαζομένων στο τραπεζικό σύστημα που συμμετείχαν στην έρευνα.

Πίνακας 1. Δημογραφικά στοιχεία εργαζομένων στο τραπεζικό σύστημα που συμμετείχαν στην έρευνα

		v	%
Φύλο	Άντρας	25	59.5%
	Γυναίκα	17	40.5%
Εκπαίδευση	Απόφοιτος ΙΕΚ / Ιδιωτικού Κολλεγίου	4	9.5%
	Πτυχίο ΑΕΙ / ΤΕΙ	17	40.5%
	Μεταπτυχιακό	18	42.9%

	Διδακτορικό	3	7.1%
Ηλικία	Έως 40	13	31.0%
	41-50	21	50.0%
	51 και άνω	8	19.0%
Θέση εργασίας	Υπάλληλος	29	69.0%
	Προϊστάμενος	8	19.0%
	Διευθυντής/ Υποδιευθυντής	5	11.9%
Προϋπηρεσία	Έως 10	7	16.7%
	11-20	25	59.5%
	21 και άνω	10	23.8%

Πηγή: Επεξεργασία συγγραφέως

4.2 Ξέπλυμα μαύρου χρήματος στο Ελληνικό τραπεζικό σύστημα

Στη δεύτερη ενότητα του κεφαλαίου των αποτελεσμάτων δίνονται τα ευρήματα της ανάλυσης που αφορούν τις μορφές με τις οποίες εμφανίζεται το ξέπλυμα μαύρου χρήματος στο Ελληνικό τραπεζικό σύστημα.

Στον Πίνακα 2 δίνονται τα αποτελέσματα της περιγραφικής ανάλυσης για τις απόψεις των εργαζομένων στο τραπεζικό σύστημα αναφορικά με το βαθμό στον οποίο κάποιες συναλλαγές ξεπλύματος μαύρου χρήματος εντοπίζονται στο Ελληνικό τραπεζικό σύστημα. Τα ευρήματα της ανάλυσης δείχνουν πως στο Ελληνικό τραπεζικό σύστημα σε μέτριο βαθμό εμφανίζονται οι εξής μορφές συναλλαγών ξεπλύματος μαύρου χρήματος: ξέπλυμα χρήματος μέσω θυρίδων ασφαλείας ($M=3.1$, $SD=1.0$) πλέγμα διαδοχικών συναλλαγών μεταφοράς χρημάτων μεταξύ τραπεζικών λογαριασμών, από τη μια χώρα στην άλλη ασφαλείας ($M=3.1$, $SD=0.9$), επενδύσεις κεφαλαιαγοράς ασφαλείας ($M=3.1$, $SD=0.8$) και υπεράκτιες τραπεζικές συναλλαγές ($M=3.0$, $SD=1.0$). Αντίθετα, σε μικρό βαθμό στο Ελληνικό τραπεζικό σύστημα εμφανίζονται οι εξής μορφές συναλλαγών ξεπλύματος μαύρου χρήματος: ξέπλυμα χρήματος μέσω κατατημένων ρευστών διαθεσίμων ($M=2.4$, $SD=0.9$), εικονικές τράπεζες - εταιρείες ($M=2.4$, $SD=1.1$), έξυπνες κάρτες ($M=2.2$, $SD=1.0$) και ξέπλυμα χρήματος μέσω της αγοράς ακινήτων ($M=2.0$, $SD=1.3$). Αντίθετα, πιο σπάνια εμφανίζονται μέθοδοι όπως η μέθοδος του «Κούκου», άνοιγμα λογαριασμών επιστρατεύοντας έμπιστους ανθρώπους, λαθρεμπόριο συναλλάγματος, χρηματοδότηση

μέσω επιστρεφόμενου δανείου, τραπεζικές επιταγές και ταξιδιωτικές επιταγές (μέση τιμή μικρότερη από 2.0) .

Πίνακας 2. Αποτελέσματα περιγραφικής ανάλυσης για τις απόψεις των εργαζομένων στο τραπεζικό σύστημα αναφορικά με το βαθμό στον οποίο κάποιες συναλλαγές ξεπλύματος μαύρου χρήματος εντοπίζονται στο Ελληνικό τραπεζικό σύστημα

	1	2	3	4	5	6	M	SD
Ξέπλυμα Χρήματος Μέσω Θυρίδων Ασφαλείας (Safety Deposit Boxes)	0.0%	35.7%	28.6%	26.2%	9.5%	0.0%	3.1	1.0
Πλέγμα διαδοχικών συναλλαγών (Banking Wire Transfer) μεταφοράς χρημάτων μεταξύ τραπεζικών λογαριασμών, από τη μια χώρα στην άλλη	0.0%	28.6%	38.1%	28.6%	4.8%	0.0%	3.1	0.9
Επενδύσεις κεφαλαιαγοράς	0.0%	19.0%	52.4%	23.8%	4.8%	0.0%	3.1	0.8
Υπεράκτιες τραπεζικές συναλλαγές (offshore banking)	2.4%	35.7%	28.6%	26.2%	7.1%	0.0%	3.0	1.0
Ξέπλυμα Χρήματος Μέσω Κατατημένων Ρευστών Διαθεσίμων (Smurfing / Structuring) ή «Μέθοδος του Μυρμηγκιού»	11.9%	50.0%	23.8%	7.1%	2.4%	4.8%	2.4	0.9
Εικονικές Τράπεζες - Εταιρείες (Shell banks - Companies)	26.2%	26.2%	26.2%	16.7%	2.4%	2.4%	2.4	1.1
Έξυπνες κάρτες (smart cards)	23.8%	52.4%	11.9%	7.1%	4.8%	0.0%	2.2	1.0
Ξέπλυμα Χρήματος Μέσω της Αγοράς Ακινήτων (Real Estate)	45.2%	26.2%	9.5%	9.5%	7.1%	2.4%	2.0	1.3
Η Μέθοδος του «Κούκου» - Cuckoo Smurfing	42.9%	31.0%	14.3%	7.1%	0.0%	4.8%	1.9	0.9
Άνοιγμα λογαριασμών επιστρατεύοντας έμπιστους ανθρώπους (strawmen),	57.1%	16.7%	11.9%	7.1%	7.1%	0.0%	1.9	1.3
Λαθρεμπόριο συναλλάγματος	40.5%	40.5%	14.3%	2.4%	2.4%	0.0%	1.9	0.9

Χρηματοδότηση	μέσω									
επιστρεφόμενου δανείου (loan back)		50.0%	31.0%	7.1%	9.5%	0.0%	2.4%	1.8	1.0	
Τραπεζικές Επιταγές (Bank Checks)		61.9%	14.3%	16.7%	7.1%	0.0%	0.0%	1.7	1.0	
Ταξιδιωτικές επιταγές		73.8%	9.5%	11.9%	2.4%	0.0%	2.4%	1.4	0.8	

M=Μέση Τιμή, SD=Τυπική Απόκλιση, 1= Δεν υπάρχουν, 5=Σε πολύ μεγάλο βαθμό, 6=Δε γνωρίζω
Πηγή: Επεξεργασία συγγραφέως

4.2.1 Ομαδοποίηση τεχνικών ξεπλύματος μαύρου χρήματος στο Ελληνικό τραπεζικό σύστημα

Στη συνέχεια πραγματοποιήθηκε παραγοντική ανάλυση για τις συναλλαγές ξεπλύματος μαύρου χρήματος που εντοπίζονται στο Ελληνικό τραπεζικό σύστημα. Τα αποτελέσματα της ανάλυσης δίνονται στον Πίνακα 3. Τα ευρήματα της παραγοντικής ανάλυσης δείχνουν πως οι 14 συναλλαγές ξεπλύματος μαύρου χρήματος μπορούν να ομαδοποιηθούν σε τρεις παράγοντες που ερμηνεύουν συνολικά το 75.52% της διασποράς των δεδομένων. Ο πρώτος παράγοντας αποτελείται από τις εξής συναλλαγές:

- Ξέπλυμα Χρήματος Μέσω Κατατημένων Ρευστών Διαθεσίμων
- Η Μέθοδος του «Κούκου»
- Ξέπλυμα Χρήματος Μέσω της Αγοράς Ακινήτων
- Άνοιγμα λογαριασμών επιστρατεύοντας έμπιστους ανθρώπους
- Χρηματοδότηση μέσω επιστρεφόμενου δανείου
- Έξυπνες κάρτες
- Ταξιδιωτικές επιταγές

Ο δεύτερος παράγοντας αποτελείται από τις εξής συναλλαγές:

- Ξέπλυμα Χρήματος Μέσω Θυρίδων Ασφαλείας
- Πλέγμα διαδοχικών συναλλαγών μεταφοράς χρημάτων μεταξύ τραπεζικών λογαριασμών, από τη μια χώρα στην άλλη
- Υπεράκτιες τραπεζικές συναλλαγές
- Επενδύσεις κεφαλαιαγοράς
- Εικονικές Τράπεζες – Εταιρείες

Ο τρίτος παράγοντας αποτελείται από τις εξής συναλλαγές:

- Τραπεζικές επιταγές
- Λαθρεμπόριο συναλλάγματος

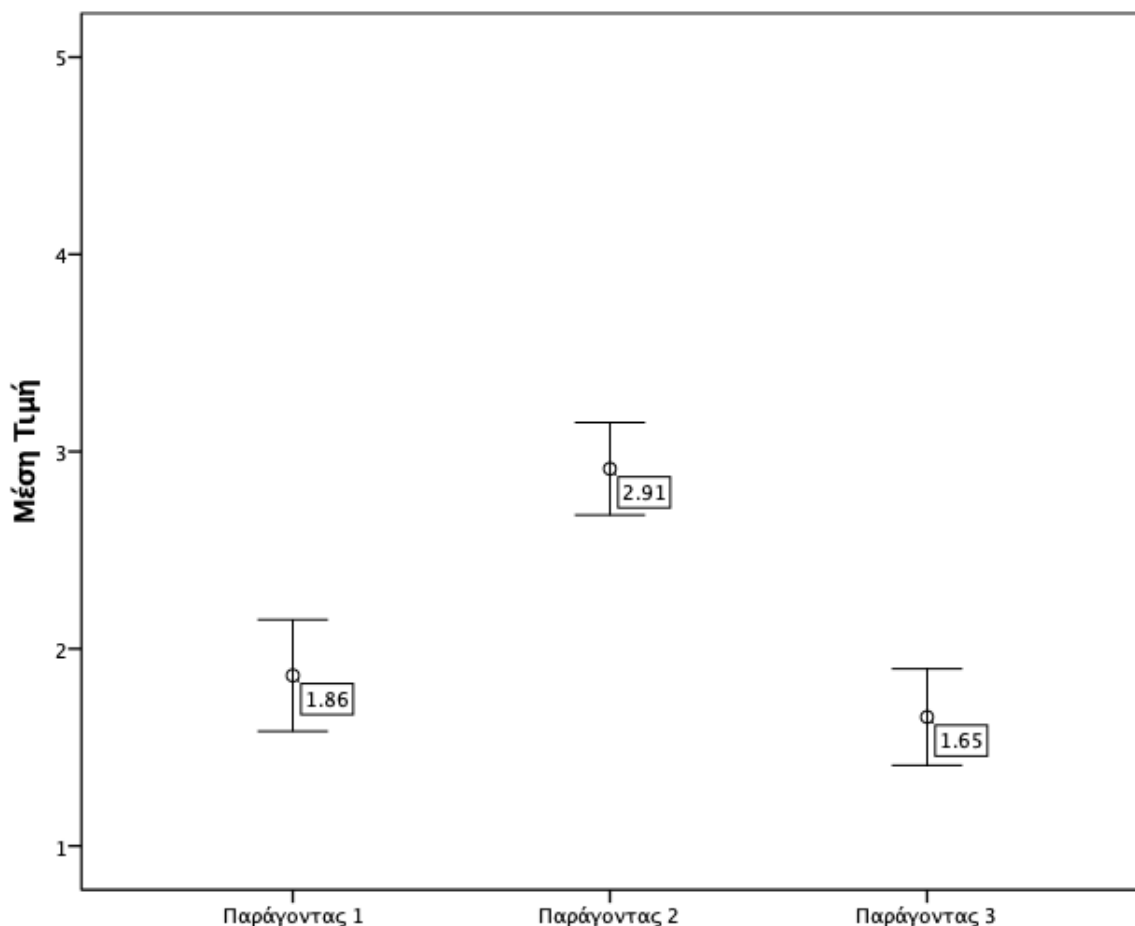
Πίνακας 3. Αποτελέσματα παραγοντικής ανάλυσης για τις συναλλαγές ξεπλύματος μαύρου χρήματος που εντοπίζονται στο Ελληνικό τραπεζικό σύστημα

	Παράγοντας		
	1	2	3
Ξέπλυμα Χρήματος Μέσω Κατατημένων Ρευστών			
Διαθεσίμων (Smurfing / Structuring) ή «Μέθοδος του Μυρμηγκιού»	.566		
Η Μέθοδος του «Κούκου» - Cuckoo Smurfing	.620		
Ξέπλυμα Χρήματος Μέσω της Αγοράς Ακινήτων (Real Estate)	.765		
Άνοιγμα λογαριασμών επιστρατεύοντας έμπιστους ανθρώπους (strawmen),	.904		
Χρηματοδότηση μέσω επιστρεφόμενου δανείου (loan back)	.892		
Έξυπνες κάρτες (smart cards)	.847		
Ταξιδιωτικές επιταγές	.771		
Ξέπλυμα Χρήματος Μέσω Θυρίδων Ασφαλείας (Safety Deposit Boxes)			
Πλέγμα διαδοχικών συναλλαγών (Banking Wire Transfer) μεταφοράς χρημάτων μεταξύ τραπεζικών λογαριασμών, από τη μια χώρα στην άλλη		.632	
Υπεράκτιες τραπεζικές συναλλαγές (offshore banking)		.652	
Επενδύσεις κεφαλαιαγοράς		.628	
Εικονικές Τράπεζες - Εταιρείες (Shell banks - Companies)		.865	
Τραπεζικές Επιταγές (Bank Checks)			.610
Λαθρεμπόριο συναλλάγματος			.744
Ιδιοτιμή	8.099	1.453	1.020

Ποσοστό διακύμανσης 57.85% 10.38% 7.29%

Πηγή: Επεξεργασία συγγραφέως

Τα συγκεντρωτικά αποτελέσματα για τις τρεις ομάδες (παράγοντες) τεχνικών ξεπλύματος μαύρους χρήματος δίνονται στο Διάγραμμα 6. Η ανάλυση δείχνει πως οι τεχνικές ξεπλύματος μαύρους χρήματος που εμφανίζονται πιο συχνά στο ελληνικό τραπεζικό σύστημα είναι αυτές που ανήκουν στον Παράγοντα 2 ($M=2.91$, $SD=0.77$). Αυτές οι τεχνικές είναι το ξέπλυμα χρήματος μέσω θυρίδων ασφαλείας, το πλέγμα διαδοχικών συναλλαγών μεταφοράς χρημάτων μεταξύ τραπεζικών λογαριασμών, από τη μια χώρα στην άλλη, οι υπεράκτιες τραπεζικές συναλλαγές, οι επενδύσεις κεφαλαιαγοράς και οι εικονικές τράπεζες – εταιρείες.

Διάγραμμα 6. Μέση Τιμή και 95% Διάστημα Εμπιστοσύνης για τις τρεις ομάδες (παράγοντες) τεχνικών ξεπλύματος μαύρους χρήματος (Πηγή: Επεξεργασία συγγραφέως)

4.3 Χρηματοδότη της τρομοκρατίας μέσω του Ελληνικού τραπεζικού συστήματος

Στην τρίτη ενότητα του κεφαλαίου των αποτελεσμάτων δίνονται τα ευρήματα της ανάλυσης που αφορούν τη χρηματοδότηση της τρομοκρατίας μέσω του Ελληνικού τραπεζικού συστήματος.

Στον Πίνακα 4 δίνονται τα αποτελέσματα της περιγραφικής ανάλυσης για τις απόψεις των εργαζομένων στο τραπεζικό σύστημα αναφορικά με το πως το Ελληνικό τραπεζικό σύστημα αντιμετωπίζει τη χρηματοδότηση της τρομοκρατίας. Τα ευρήματα της ανάλυσης δείχνουν πως οι εργαζόμενοι στο Ελληνικό τραπεζικό σύστημα συμφωνούν με το ότι τα πιστωτικά ιδρύματα εφαρμόζουν τα μέτρα Δέουσας Επιμέλειας στις τραπεζικές συναλλαγές ($M=4.3$, $SD=0.6$) και με το ότι συμμορφώνονται με τις νομοθεσίες που αφορούν το ξέπλυμα μαύρου χρήματος ($M=4.1$, $SD=0.5$). Επιπλέον, οι εργαζόμενοι στο Ελληνικό τραπεζικό σύστημα συμφωνούν με το ότι ελληνικό νομοθετικό πλαίσιο είναι επαρκές για την αντιμετώπιση του φαινομένου της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας μέσα από το ξέπλυμα μαύρου χρήματος ($M=3.8$, $SD=0.6$), με το ότι το πλαίσιο λειτουργίας των ελληνικών τραπεζών είναι επαρκές για την αντιμετώπιση του φαινομένου ($M=3.8$, $SD=0.6$) και με το ότι πιστωτικά ιδρύματα και οι διαδικασίες πρόληψης που εφαρμόζουν αποτρέπουν τη χρηματοδότηση της τρομοκρατίας ($M=3.8$, $SD=0.6$). Επιπρόσθετα, οι συμμετέχοντες αναγνωρίζουν πως έχει μειωθεί ο αριθμός των επιχειρήσεων που κινούνται με μετρητά από το 2010 μέχρι σήμερα ($M=3.6$, $SD=0.7$) και με το ότι η διασύνδεση των επιχειρήσεων με το TAXIS ($M=3.5$, $SD=0.6$) και η άνοδος των ηλεκτρονικών συναλλαγών ($M=3.4$, $SD=0.9$) μειώνει το ξέπλυμα.

Τέλος, τα αποτελέσματα δείχνουν πως οι εργαζόμενοι στο Ελληνικό τραπεζικό σύστημα διαφωνούν με το ότι πλαίσιο λειτουργίας των ελληνικών τραπεζών συμβάλει στην χρηματοδότηση της τρομοκρατίας ($M=1.6$, $SD=0.7$) και με το ότι δεν υπάρχουν ξεκάθαροι κανόνες στο Ελληνικό τραπεζικό σύστημα στο ζήτημα της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας ($M=2.1$, $SD=0.7$). Παρόμοια, οι συμμετέχοντες διαφωνούν με το ότι τραπεζικές υπηρεσίες, που προσφέρονται από τα ελληνικά πιστωτικά ιδρύματα εμφανίζουν αδυναμίες στην εποπτεία των συναλλαγών ($M=2.4$, $SD=0.70$) και με το ότι έχει μειωθεί ο αριθμός των θυρίδων από το 2010 μέχρι σήμερα ($M=2.0$, $SD=0.80$).

Πίνακας 4. Αποτελέσματα περιγραφικής ανάλυσης για τις απόψεις των εργαζομένων στο τραπεζικό σύστημα αναφορικά με το πως το Ελληνικό τραπεζικό σύστημα αντιμετωπίζει τη χρηματοδότηση της τρομοκρατίας

	1	2	3	4	5	M	SD
Το ελληνικό νομοθετικό πλαίσιο είναι επαρκές για την αντιμετώπιση του φαινομένου της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας μέσα από το ξέπλυμα μαύρου χρήματος	0.0%	2.4%	19.0%	71.4%	7.1%	3.8	0.6
Το πλαίσιο λειτουργίας των ελληνικών τραπεζών είναι επαρκές για την αντιμετώπιση του φαινομένου	0.0%	2.4%	19.0%	71.4%	7.1%	3.8	0.6
Το πλαίσιο λειτουργίας των ελληνικών τραπεζών συμβάλει στην χρηματοδότηση της τρομοκρατίας	50.0%	45.2%	2.4%	2.4%	0.0%	1.6	0.7
Δεν υπάρχουν ξεκάθαροι κανόνες στο Ελληνικό τραπεζικό σύστημα στο ζήτημα της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας	11.9%	76.2%	4.8%	7.1%	0.0%	2.1	0.7
Τα πιστωτικά ιδρύματα εφαρμόζουν τα μέτρα Δέουσας Επιμέλειας στις τραπεζικές συναλλαγές	0.0%	0.0%	4.8%	59.5%	35.7%	4.3	0.6
Οι τραπεζικές υπηρεσίες, που προσφέρονται από τα ελληνικά πιστωτικά ιδρύματα εμφανίζουν αδυναμίες στην εποπτεία των συναλλαγών	4.8%	61.9%	26.2%	7.1%	0.0%	2.4	0.7
Τα πιστωτικά ιδρύματα και οι διαδικασίες πρόληψης που εφαρμόζουν αποτρέπουν τη χρηματοδότηση της τρομοκρατίας	0.0%	7.1%	7.1%	81.0%	4.8%	3.8	0.6
Τα πιστωτικά ιδρύματα στην Ελλάδα συμμορφώνονται με τις νομοθεσίες που αφορούν το ξέπλυμα μαύρου χρήματος	0.0%	0.0%	7.1%	76.2%	16.7%	4.1	0.5
Η άνοδος των ηλεκτρονικών συναλλαγών μειώνει το ξέπλυμα	2.4%	14.3%	28.6%	52.4%	2.4%	3.4	0.9

Η διασύνδεση των επιχειρήσεων με το TAXIS μειώνει το ξέπλυμα	0.0%	4.8%	42.9%	50.0%	2.4%	3.5	0.6
Έχει μειωθεί ο αριθμός των επιχειρήσεων που κινούνται με μετρητά από το 2010 μέχρι σήμερα	0.0%	7.1%	28.6%	61.9%	2.4%	3.6	0.7
Έχει μειωθεί ο αριθμός των θυρίδων από το 2010 μέχρι σήμερα	31.0%	45.2%	19.0%	4.8%	0.0%	2.0	0.8

M=Μέση Τιμή, SD=Τυπική Απόκλιση, 1= Διαφωνώ απόλυτα, 5=Συμφωνώ απόλυτα

Πηγή: Επεξεργασία συγγραφέως

4.4 Πρόληψη και καταστολή της νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες και της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας

Στην τέταρτη ενότητα του κεφαλαίου των αποτελεσμάτων δίνονται τα ευρήματα της ανάλυσης που αφορούν τις στρατηγικές πρόληψης και καταστολής της νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες και της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας. Στον Πίνακα 5 δίνονται τα αποτελέσματα της περιγραφικής ανάλυσης για τις απόψεις των εργαζομένων στο τραπεζικό σύστημα αναφορικά με το πως το Ελληνικό τραπεζικό σύστημα προλαμβάνει και καταστέλλει τη νομιμοποίηση εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες και της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας. Τα ευρήματα της ανάλυσης δείχνουν πως οι τράπεζες στην Ελλάδα εφαρμόζουν πάρα πολύ συχνά στρατηγικές όπως το οικονομικό συναλλακτικό προφίλ (M=4.8, SD=0.4), τα μέτρα δέουσας επιμέλειας (M=4.8, SD=0.4), η κατηγοριοποίηση πελατών με βάση τον κίνδυνο (M=4.7, SD=0.5), η παρακολούθηση συναλλαγών (M=4.7, SD=0.5), τα πρωτόκολλα «γνωριμίας» με τους πελάτες (M=4.6, SD=0.5), η αξιολόγηση της χώρας προέλευσης των κεφαλαίων (M=4.6, SD=0.5), η απαγόρευση συνεργασίας με τράπεζα τύπου «shell» ή τήρηση ανώνυμων λογαριασμών (M=4.6, SD=0.6) και η επαλήθευση κεφαλαίων, συμπεριλαμβανομένων των πηγών και των δικαιούχων τους (M=4.5, SD=0.7). Τα λιγότερα συχνά μέτρα πρόληψης που εφαρμόζουν οι τράπεζες στην Ελλάδα είναι η θέσπιση αυστηρών διαδικασιών αναγνώρισης πριν τη διεξαγωγή (ορισμένων) συναλλαγών μέσω διαδικτύου (M=4.1, SD=0.7) και η χρήση σύγχρονων πληροφοριακών συστημάτων (M=3.7, SD=0.6).

Πίνακας 5. Αποτελέσματα περιγραφικής ανάλυσης για τις απόψεις των εργαζομένων στο τραπεζικό σύστημα αναφορικά με το πως το Ελληνικό τραπεζικό σύστημα προλαμβάνει και καταστέλλει τη νομιμοποίηση εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες και της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας

	1	2	3	4	5	M	SD
Οικονομικό Συναλλακτικό Προφίλ (Economic / Transactional Profile).	0.0%	0.0%	0.0%	23.8%	76.2%	4.8	0.4
Εφαρμογή μέτρων δέουσας επιμέλειας	0.0%	0.0%	0.0%	19.0%	81.0%	4.8	0.4
Κατηγοριοποίηση πελατών με βάση τον κίνδυνο (Customers' Classification).	0.0%	0.0%	0.0%	28.6%	71.4%	4.7	0.5
Παρακολούθηση συναλλαγών (Monitoring of Transactions).	0.0%	0.0%	0.0%	28.6%	71.4%	4.7	0.5
Πρωτόκολλα «γνωριμίας» με τους πελάτες (know your client (KYC))	0.0%	0.0%	4.8%	33.3%	61.9%	4.6	0.6
Αξιολόγηση της χώρας προέλευσης των κεφαλαίων	0.0%	0.0%	2.4%	33.3%	64.3%	4.6	0.5
Απαγόρευση συνεργασίας με τράπεζα τύπου «shell» ή τήρηση ανώνυμων λογαριασμών	0.0%	0.0%	4.8%	26.2%	69.0%	4.6	0.6
Επαλήθευση κεφαλαίων, συμπεριλαμβανομένων των πηγών και των δικαιούχων τους	0.0%	2.4%	2.4%	35.7%	59.5%	4.5	0.7
Αναφορά Έγχοπτης / Ασυνήθιστης Συναλλαγής (STR / SAR).	0.0%	0.0%	4.8%	50.0%	45.2%	4.4	0.6
Προσέγγιση με βάση τον κίνδυνο (Risk Based Approach)	0.0%	0.0%	11.9%	45.2%	42.9%	4.3	0.7
Θέσπιση αυστηρών διαδικασιών αναγνώρισης πριν τη διεξαγωγή	0.0%	0.0%	16.7%	57.1%	26.2%	4.1	0.7

(ορισμένων) συναλλαγών μέσω Διαδικτύου								
Χρήση Σύγχρονων Πληροφοριακών Συστημάτων	0.0%	2.4%	31.0%	59.5%	7.1%	3.7	0.6	

M=Μέση Τιμή, SD=Τυπική Απόκλιση, 1= Καθόλου, 5= Πολύ συχνά/ Σχεδόν πάντα

Πηγή: Επεξεργασία συγγραφέως

4.4.1 Ομαδοποίηση τεχνικών ξεπλύματος μαύρου χρήματος στο Ελληνικό τραπεζικό σύστημα

Στη συνέχεια πραγματοποιήθηκε παραγοντική ανάλυση για τους τρόπους πρόληψης και καταστολής της νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες και της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας στο ελληνικό τραπεζικό σύστημα. Τα αποτελέσματα της ανάλυσης δίνονται στον Πίνακα 6. Τα ευρήματα της παραγοντικής ανάλυσης δείχνουν πως οι 12 στρατηγικές πρόληψης μπορούν να ομαδοποιηθούν σε δύο παράγοντες που ερμηνεύουν συνολικά το 58.22% της διασποράς των δεδομένων. Ο πρώτος παράγοντας αποτελείται από τις εξής στρατηγικές πρόληψης:

- προσέγγιση με βάση τον κίνδυνο
- οικονομικό συναλλακτικό προφίλ
- κατηγοριοποίηση πελατών με βάση τον κίνδυνο
- παρακολούθηση συναλλαγών
- αναφορά ύποπτης / ασυνήθιστης συναλλαγής
- πρωτόκολλα «γνωριμίας» με τους πελάτες

Ο δεύτερος παράγοντας αποτελείται από τις εξής στρατηγικές πρόληψης:

- επαλήθευση κεφαλαίων, συμπεριλαμβανομένων των πηγών και των δικαιούχων τους
- θέσπιση αυστηρών διαδικασιών αναγνώρισης πριν τη διεξαγωγή (ορισμένων) συναλλαγών μέσω διαδικτύου
- χρήση σύγχρονων πληροφοριακών συστημάτων
- αξιολόγηση της χώρας προέλευσης των κεφαλαίων
- απαγόρευση συνεργασίας με τράπεζα τύπου «shell» ή τήρηση ανώνυμων λογαριασμών

- εφαρμογή μέτρων δέουσας επιμέλειας

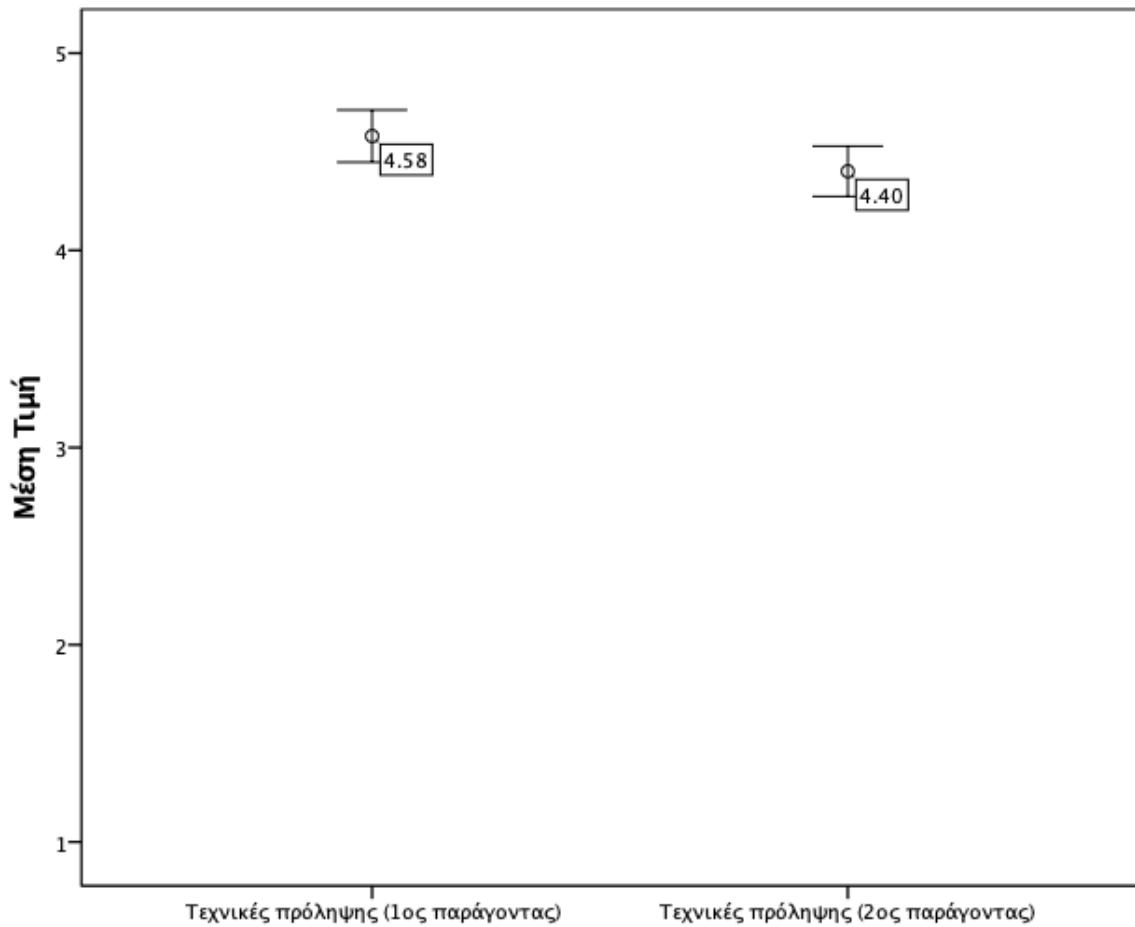
Πίνακας 6. Αποτελέσματα παραγοντικής ανάλυσης τους τρόπους πρόληψης και καταστολής της νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες και της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας στο Ελληνικό τραπεζικό σύστημα

	Παράγοντας	
	1	2
Προσέγγιση με βάση τον κίνδυνο (Risk Based Approach)	.758	
Οικονομικό Συναλλακτικό Προφίλ (Economic / Transactional Profile).	.861	
Κατηγοριοποίηση πελατών με βάση τον κίνδυνο (Customers' Classification).	.906	
Παρακολούθηση συναλλαγών (Monitoring of Transactions).	.789	
Αναφορά Έποπτης / Ασυνήθιστης Συναλλαγής (STR / SAR).	.636	
Πρωτόκολλα «γνωριμίας» με τους πελάτες (know your client (KYC))	.693	
Επαλήθευση κεφαλαίων, συμπεριλαμβανομένων των πηγών και των δικαιούχων τους		.719
Θέσπιση αυστηρών διαδικασιών αναγνώρισης πριν τη διεξαγωγή (ορισμένων) συναλλαγών μέσω Διαδικτύου		.548
Χρήση Σύγχρονων Πληροφοριακών Συστημάτων		.701
Αξιολόγηση της χώρας προέλευσης των κεφαλαίων		.775
Απαγόρευση συνεργασίας με τράπεζα τύπου «shell» ή τήρηση ανώνυμων λογαριασμών		.721
Εφαρμογή μέτρων δέουσας επιμέλειας		.528
Ιδιοτιμή	5.071	1.916

Ποσοστό διακύμανσης 42.26 15.96

Πηγή: Επεξεργασία συγγραφέως

Τα συγκεντρωτικά αποτελέσματα για τις δύο ομάδες (παράγοντες) στρατηγικών πρόληψης του ξεπλύματος μαύρους χρήματος και της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας δίνονται στο Διάγραμμα 7. Η ανάλυση δείχνει πως οι στρατηγικές ξεπλύματος μαύρους χρήματος που εμφανίζονται πιο συχνά στο ελληνικό τραπεζικό σύστημα είναι αυτές που ανήκουν στον Παράγοντα 1 (M=4.58, SD=0.52). Αυτές οι τεχνικές είναι η προσέγγιση με βάση τον κίνδυνο, το οικονομικό συναλλακτικό προφίλ, η κατηγοριοποίηση πελατών με βάση τον κίνδυνο, η παρακολούθηση συναλλαγών, η αναφορά ύποπτης / ασυνήθιστης συναλλαγής και τα πρωτόκολλα «γνωριμίας» με τους πελάτες. Επίσης, αρκετά συχνά εμφανίζονται στρατηγικές που ανήκουν στον Παράγοντα 2 (M=4.40, SD=0.53). Αυτές οι τεχνικές είναι η επαλήθευση κεφαλαίων, συμπεριλαμβανομένων των πηγών και των δικαιούχων του, η θέσπιση αυστηρών διαδικασιών αναγνώρισης πριν τη διεξαγωγή (ορισμένων) συναλλαγών μέσω διαδικτύου, η χρήση σύγχρονων πληροφοριακών συστημάτων, η αξιολόγηση της χώρας προέλευσης των κεφαλαίων, η απαγόρευση συνεργασίας με τράπεζα τύπου «shell» ή τήρηση ανώνυμων λογαριασμών και η εφαρμογή μέτρων δέουσας επιμέλειας

Διάγραμμα 7. Μέση Τιμή και 95% Διάστημα Εμπιστοσύνης για τις δύο ομάδες (παράγοντες) τεχνικών πρόληψης και καταστολής της νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες και της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας (Πηγή: Επεξεργασία συγγραφέως)

Κεφάλαιο 5. Συζήτηση και συμπεράσματα

5.1 Συμπεράσματα

Η πρόληψη και η καταπολέμηση της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες και της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας βρίσκονται στην πρώτη γραμμή της ατζέντας της ΕΕ τα τελευταία χρόνια, με μια σειρά πρωτοβουλιών και τις δύο τελευταίες Οδηγίες ΕΕ για την καταπολέμηση της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες (AML), 2015/849 και 2018/843, που εισήγαγε μια ενοποιημένη προσέγγιση για τη διαφάνεια, τις ουσιαστικές πολιτικές Know Your Customer (KYC) και τα μητρώα πραγματικών κατόχων για τα κράτη μέλη της ΕΕ. Η Ελλάδα έχει ήδη μεταφέρει την Οδηγία 2015/849 της ΕΕ στην ελληνική νομική πρακτική, μέσω του νόμου 4557/2018, ο οποίος «ανανέωσε» το προηγούμενο ελληνικό νομοθετικό πλαίσιο για την καταπολέμηση της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες. Σημαντικό ρόλο στην καταπολέμηση της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες και την χρηματοδότηση της τρομοκρατίας έχει το τραπεζικό σύστημα κάθε χώρας (Repousis, 2016).

Τα αποτελέσματα της διπλωματικής εργασίας έδειξαν πως στις τράπεζες στην Ελλάδα εμφανίζονται περιστατικά ξεπλύματος μαύρου χρήματος με τη χρήση θυρίδων ασφαλείας, με τη χρήση πλέγματος διαδοχικών συναλλαγών μεταφοράς χρημάτων μεταξύ τραπεζικών λογαριασμών, με χρήση υπεράκτιων τραπεζικών συναλλαγών, με τη μορφή επενδύσεων κεφαλαιαγοράς και με τη χρήση εικονικών τράπεζων και εταιρειών. Αντίθετα, σπάνια εμφανίζονται περιστατικά ξεπλύματος μαύρου χρήματος με τη μορφή τραπεζικών επιταγών, λαθρεμπορίου συναλλάγματος, έξυπνων καρτών, ταξιδιωτικών επιταγών, μέσω κατατημένων ρευστών διαθεσίμων κλπ.

Αναφορικά με το πως το Ελληνικό τραπεζικό σύστημα συμβάλει στη χρηματοδότηση της τρομοκρατίας, τα αποτελέσματα της διπλωματικής εργασίας έδειξαν πως οι εργαζόμενοι σε αυτό θεωρούν πως το Ελληνικό τραπεζικό σύστημα έχει όλα τα εφόδια για να ανταποκριθεί στην καταπολέμηση της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας. Τα ευρήματα έδειξαν πως στο Ελληνικό τραπεζικό σύστημα τα πιστωτικά ιδρύματα εφαρμόζουν τα μέτρα Δέουσας Επιμέλειας στις τραπεζικές συναλλαγές και συμμορφώνονται με τις νομοθεσίες που αφορούν το ξέπλυμα μαύρου χρήματος. Επιπλέον,

οι εργαζόμενοι αναγνώρισαν πως ότι ελληνικό νομοθετικό πλαίσιο είναι επαρκές για την αντιμετώπιση του φαινομένου της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας μέσα από το ξέπλυμα μαύρου χρήματος και ότι το πλαίσιο λειτουργίας των ελληνικών τραπεζών είναι επαρκές για την αντιμετώπιση του φαινομένου. Στην καταπολέμηση του ξεπλύματος μαύρου χρήματος και χρηματοδότησης της τρομοκρατίας σημαντικό ρόλο φαίνεται πως έχει η διασύνδεση των επιχειρήσεων με το ΤΑΧΙΣ, η άνοδος των ηλεκτρονικών συναλλαγών και η μείωση του αριθμού των επιχειρήσεων που κινούνται με μετρητά από το 2010 μέχρι σήμερα.

Τέλος, τα ευρήματα της διπλωματικής εργασίας αναφορικά με τις στρατηγικές πρόληψης και καταστολής της νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες και της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας έδειξαν πως στο Ελληνικό τραπεζικό σύστημα χρησιμοποιούνται σε πολύ μεγάλο βαθμό οι ενδεδειγμένες στρατηγικές πρόληψης και καταπολέμησης. Τα ευρήματα της διπλωματικής εργασίας έδειξαν πως οι τράπεζες στην Ελλάδα εφαρμόζουν στρατηγικές όπως η προσέγγιση με βάση τον κίνδυνο, το οικονομικό συναλλακτικό προφίλ, η κατηγοριοποίηση πελατών με βάση τον κίνδυνο, η παρακολούθηση συναλλαγών, η αναφορά ύποπτης / ασυνήθιστης συναλλαγής και τα πρωτόκολλα «γνωριμίας» με τους πελάτες. Επιπλέον, χρησιμοποιούν στρατηγικές όπως η επαλήθευση κεφαλαίων, συμπεριλαμβανομένων των πηγών και των δικαιούχων του, η θέσπιση αυστηρών διαδικασιών αναγνώρισης πριν τη διεξαγωγή συναλλαγών μέσω διαδικτύου, η χρήση σύγχρονων πληροφοριακών συστημάτων και η αξιολόγηση της χώρας προέλευσης των κεφαλαίων.

5.2 Περιορισμοί

Αυτή η μελέτη, όπως και άλλες μελέτες διεξάγεται μέσα σε ένα συγκεκριμένο πλαίσιο και ως εκ τούτου, πρέπει να αναγνωριστεί ότι υπάρχουν ορισμένοι περιορισμοί. Θα πρέπει να σημειωθεί, ωστόσο, ότι οι περιορισμοί μιας μελέτης δεν μειώνουν απαραίτητα την αξία της ή ελαχιστοποιούν την εγκυρότητα της, αλλά παρέχουν όρια εντός των οποίων μπορούν να ερμηνευτούν τα αποτελέσματα.

Το εργαλείο που χρησιμοποιήθηκε σε αυτή τη μελέτη υπόκειται στην ίδια κριτική που υπάρχει για τα περισσότερα εργαλεία αυτοαξιολόγησης (ερωτηματολόγιο), δηλαδή,

αυτά τα μέσα είναι υποκειμενικά στη φύση και μπορεί να αντικατοπτρίζουν ή να μην αντικατοπτρίζουν πραγματικά τις απόψεις του ερωτώμενου. Μια διεξοδική εισαγωγή και εξήγηση του σκοπού της μελέτης στην αρχή της συλλογής δεδομένων επιχείρησε να ελαχιστοποιήσει αυτόν τον κίνδυνο σφάλματος απόκρισης. Είναι επίσης σημαντικό να σημειωθεί ότι τα αποτελέσματα αυτής της μελέτης περιορίζονται στις απόψεις των μελών του προσωπικού των τραπεζικών ιδρυμάτων στην Ελλάδα εντός του ημερολογιακού έτους 2023. Παρά τους περιορισμούς αυτούς, τα αποτελέσματα παρέχουν μια σημαντική εκτίμηση για τη συμμόρφωση των ελληνικών με τα διεθνή πρότυπα καταπολέμησης της τρομοκρατίας και του ξεπλύματος μαύρου χρήματος.

5.3 Προτάσεις για μελλοντική έρευνα

Η παρούσα διπλωματική εργασία βασίστηκε στην καταγραφή της υφιστάμενης κατάστασης για την πρόληψη και καταστολή της νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες και της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας στο Ελληνικό τραπεζικό σύστημα με βάση τις απόψεις και την εμπειρία των εργαζομένων. Σε μελλοντική μελέτη θα ήταν ωφέλιμο να πραγματοποιηθεί μια μεγαλύτερης έκτασης έρευνας με χρήση τόσο ποσοτικού όσο και ποιοτικού (μέσω συνεντεύξεων) ερευνητικού σχεδιασμού ώστε να αναδειχθούν σε μεγαλύτερο βαθμό οι στρατηγικές που μπορούν να ελαχιστοποιήσουν την πιθανότητα χρηματοδότησης της τρομοκρατίας μέσα από το Ελληνικό τραπεζικό σύστημα.

Βιβλιογραφία

- Abu Olaim, A. M. A., & A. Rahman, A. (2016). The impact of Jordanian anti-money laundering laws on banks. *Journal of Money Laundering Control*, 19(1), 70–78. <https://doi.org/10.1108/jmlc-07-2014-0023>
- Ahmed, S., Alshater, M. M., Ammari, A. E., & Hammami, H. (2022). Artificial intelligence and machine learning in finance: A bibliometric review. *Research in International Business and Finance*, 61, 101646. <https://doi.org/10.1016/j.ribaf.2022.101646>
- Akartuna, E. A., Johnson, S. D., & Thornton, A. (2022). Preventing the money laundering and terrorist financing risks of emerging technologies: An international policy Delphi study. *Technological Forecasting and Social Change*, 179, 121632. <https://doi.org/10.1016/j.techfore.2022.121632>
- Al-Suwaidi, N. A., & Nobanee, H. (2020). Anti-money laundering and anti-terrorism financing: a survey of the existing literature and a future research agenda. *Journal of Money Laundering Control*, 24(2), 396–426. <https://doi.org/10.1108/jmlc-03-2020-0029>
- Alkhalili, M., Qutqut, M. H., & Almasalha, F. (2021). Investigation of Applying Machine Learning for Watch-List Filtering in Anti-Money Laundering. *IEEE Access*, 9, 18481–18496. <https://doi.org/10.1109/access.2021.3052313>
- Anwar, T., & İşleyen, B. (2022). Guilty knowledge: A postcolonial inquiry into knowledge, suspicion, and responsibility in the fight against terrorism financing. *Review of International Studies*, 49(1), 161–180. <https://doi.org/10.1017/s026021052200033x>
- Bahrin, N. L., Yusuf, S. N. S., Muhammad, K., & Ghani, E. K. (2022). Determinants of Anti-Money Laundering Program Effectiveness among Banks. *International Journal of Management and Sustainability*, 11(1), 21–30. <https://doi.org/10.18488/11.v11i1.2939>
- Balani, H. (2019). Assessing the introduction of anti-money laundering regulations on bank stock valuation. *Journal of Money Laundering Control*, 22(1), 76–88. <https://doi.org/10.1108/jmlc-03-2018-0021>

- Bantekas, I. (2003). The International Law of Terrorist Financing. *American Journal of International Law*, 97(2), 315–333. <https://doi.org/10.2307/3100109>
- Beall, J. (2007). Cities, Terrorism and Urban Wars of the 21st Century, *Working Paper No. 9*, Series 2, Crisis States Research Centre, LSE: London.
- Bryman, A., & Bell, E. (2011). *Business research methods*. 3rd ed. Oxford: Oxford University Press.
- Cassella, S. D. (2018). Toward a new model of money laundering. *Journal of Money Laundering Control*, 21(4), 494–497. <https://doi.org/10.1108/jmlc-09-2017-0045>
- Chaikin, D. C. (2008). Commercial corruption and money laundering: a preliminary analysis. *Journal of Financial Crime*, 15(3), 269–281. <https://doi.org/10.1108/13590790810882865>
- Chen, T. (2020). Do you know your customer? Bank risk assessment based on machine learning. *Applied Soft Computing*, 86, 105779. <https://doi.org/10.1016/j.asoc.2019.105779>
- Chen, Z., Van Khoa, L., Teoh, E. N., Nazir, A., Karuppiah, E. K., & Lam, K. H. (2018). Machine learning techniques for anti-money laundering (AML) solutions in suspicious transaction detection: a review. *Knowledge and Information Systems*, 57(2), 245–285. <https://doi.org/10.1007/s10115-017-1144-z>
- Chitimira, H., & Munedzi, S. (2022). Overview international best practices on customer due diligence and related anti-money laundering measures. *Journal of Money Laundering Control*, 26(7), 53–62. <https://doi.org/10.1108/jmlc-07-2022-0102>
- Conac, P. (2020). The International Organisation of Securities Commissions (IOSCO), Europe, Brexit, and Rethinking Cross-border Regulation: A Call for a World Finance Organisation. *European Company and Financial Law Review*, 17(1), 72–98. <https://doi.org/10.1515/ecfr-2020-0005>
- Coombs-Goodfellow, B., & Lokanan, M. (2018). Anti-money laundering and moral intensity in suspicious activity reporting. *Journal of Money Laundering Control*, 21(4), 520–533. <https://doi.org/10.1108/jmlc-09-2017-0048>

- Creswell, J. W. (2022). *Research Design: Qualitative, Quantitative and Mixed Methods Approaches* (4th ed.). SAGE Publications, Inc.
- Das, S. P. (2022). Economics of Terrorism and Counter-Terrorism Measures. In *Springer eBooks*. Springer Nature. <https://doi.org/10.1007/978-3-030-96577-8>
- De Koker, L. (2006). Money laundering control and suppression of financing of terrorism. *Journal of Financial Crime*, 13(1), 26–50. <https://doi.org/10.1108/13590790610641206>
- Demetis, D. S., & Angell, I. O. (2007). The risk-based approach to AML: representation, paradox, and the 3rd directive. *Journal of Money Laundering Control*, 10(4), 412–428. <https://doi.org/10.1108/13685200710830907>
- Doyle, T. (2002). Cleaning Up Anti-Money Laundering Strategies: Current FATF Tactics Needlessly Violate International Law *. *Houston Journal of International Law*, 24(2), 279. <http://www.hjil.org/articles/hjil-24-2-doyle.pdf>
- Dupuis, D., Gleason, K. C., & Wang, Z. (2021). Money laundering in a CBDC world: a game of cats and mice. *Journal of Financial Crime*, 29(1), 171–184. <https://doi.org/10.1108/jfc-02-2021-0035>
- Favarel-Garrigues, G., Godefroy, T., & Lascoumes, P. (2011). Reluctant partners? Banks in the fight against money laundering and terrorism financing in France. *Security Dialogue*, 42(2), 179–196. <https://doi.org/10.1177/0967010611399615>
- Ferwerda, J., Kattenberg, M., Chang, H., Unger, B., Groot, L., & Bikker, J. A. (2013). Gravity models of trade-based money laundering. *Applied Economics*, 45(22), 3170–3182. <https://doi.org/10.1080/00036846.2012.699190>
- Freeman, M. (2011). The sources of terrorist financing: Theory and typology. *Studies in Conflict & Terrorism*, 34(6), 461–475. <https://doi.org/10.1080/1057610X.2011.571193>
- Frey, B. S., Luechinger, S., & Stutzer, A. (2004). Calculating Tragedy: Assessing the Costs of Terrorism. *Social Science Research Network*. <https://doi.org/10.2139/ssrn.599742>
- Gao, S., & Xu, D. (2009). Conceptual modeling and development of an intelligent agent-assisted decision support system for anti-money laundering. *Expert Systems With Applications*, 36(2), 1493–1504. <https://doi.org/10.1016/j.eswa.2007.11.059>

- Gilmour, P. (2022). Reexamining the anti-money-laundering framework: a legal critique and new approach to combating money laundering. *Journal of Financial Crime*, 30(1), 35–47. <https://doi.org/10.1108/jfc-02-2022-0041>
- Haider, M., & Anwar, A. (2014). Impact of Terrorism on FDI Flows to Pakistan. *Social Science Research Network*. <https://doi.org/10.2139/ssrn.2463543>
- Hamin, Z., Othman, R., Omar, N., & Selamat, H. S. (2016). Conceptualizing terrorist financing in the age of uncertainty. *Journal of Money Laundering Control*, 19(4), 397–406. <https://doi.org/10.1108/jmlc-06-2015-0022>
- Hopton, D. (2009). *Money Laundering: A Concise Guide for All Business*, Gower Publishing, UK.
- International Monetary Fund (2023). *The IMF and the fight against money laundering and terrorism financing*. Διαθέσιμο στο: <https://www.imf.org/en/About/Factsheets/Sheets/2023/Fight-against-money-laundering-and-terrorism-financing>
- Interpol (2023). *Money laundering*. Διαθέσιμο στο: <https://www.interpol.int/Crimes/Financial-crime/Money-laundering>
- Irwin, A. S., Choo, K. R., & Liu, L. (2011). An analysis of money laundering and terrorism financing typologies. *Journal of Money Laundering Control*, 15(1), 85–111. <https://doi.org/10.1108/13685201211194745>
- Jacobson, M. J. (2010). Terrorist Financing and the Internet. *Studies in Conflict & Terrorism*, 33(4), 353–363. <https://doi.org/10.1080/10576101003587184>
- Jayasekara, S. D. (2021). How effective are the current global standards in combating money laundering and terrorist financing? *Journal of Money Laundering Control*, 24(2), 257–267. <https://doi.org/10.1108/jmlc-05-2020-0047>
- Jayasuriya, D. (2003). Money laundering and terrorist financing: the role of capital market regulators. *Journal of Financial Crime*, 10(1), 30–36. <https://doi.org/10.1108/13590790310808574>
- Jensen, N., & Png, C. (2011). Implementation of the FATF 40+9 Recommendations. *Journal of Money Laundering Control*, 14(2), 110–120. <https://doi.org/10.1108/13685201111127777>

- Johnson, J. A. (2003). 11th September, 2001: will it make a difference to the global anti-money laundering movement? *Journal of Money Laundering Control*, 6(1), 9–16. <https://doi.org/10.1108/13685200310809365>
- Johnston, R. B., & Carrington, I. (2006). Protecting the financial system from abuse. *Journal of Money Laundering Control*, 9(1), 48–61. <https://doi.org/10.1108/13685200610645210>
- Keesoony, S. (2016). International anti-money laundering laws: the problems with enforcement. *Journal of Money Laundering Control*, 19(2), 130–147. <https://doi.org/10.1108/jmlc-06-2015-0025>
- Kingah, S., & Zwartjes, M. (2015). Regulating money laundering for terrorism financing: EU–US transnational policy networks and the financial action task force. *Contemporary Politics*, 21(3), 341–353. <https://doi.org/10.1080/13569775.2015.1061240>
- Korejo, M. S., Rajamanickam, R., & Said, M. H. (2021). The concept of money laundering: a quest for legal definition. *Journal of Money Laundering Control*, 24(4), 725–736. <https://doi.org/10.1108/jmlc-05-2020-0045>
- Kumar, V. A. (2012). Money Laundering: Concept, Significance and its Impact. *European Journal of Business and Management*, 4(2), 113–119.
- Lokanan, M. (2019). Data mining for statistical analysis of money laundering transactions. *Journal of Money Laundering Control*, 22(4), 753–763. <https://doi.org/10.1108/jmlc-03-2019-0024>
- Luna, D. K., Palshikar, G. K., Apte, M., & Bhattacharya, A. (2018). Finding shell company accounts using anomaly detection. In *International Conference Data Science and Management*. <https://doi.org/10.1145/3152494.3152519>
- Markovska, A., & Adams, N. (2015). Political corruption and money laundering: lessons from Nigeria. *Journal of Money Laundering Control*, 18(2), 169–181. <https://doi.org/10.1108/jmlc-10-2014-0040>
- Mondal, P. C., Deb, R., & Huda, M. N. (2016). Transaction authorization from Know Your Customer (KYC) information in online banking. In *International Conference on Electrical and Control Engineering*. <https://doi.org/10.1109/icece.2016.7853972>

- Morse, J. C. (2019). Blacklists, Market Enforcement, and the Global Regime to Combat Terrorist Financing. *International Organization*, 73(03), 511–545. <https://doi.org/10.1017/s002081831900016x>
- Mulig, E. V., & Smith, L. M. (2004). Understanding and Preventing Money Laundering. *Social Science Research Network*. https://papers.ssrn.com/sol3/Delivery.cfm/SSRN_ID2433345_code242236.pdf?abstractid=1091011&mirid=1
- Nguyen, C. L. (2017). Preventing the use of financial institutions for money laundering and the implications for financial privacy. *Journal of Money Laundering Control*, 21(1), 47–58. <https://doi.org/10.1108/jmlc-01-2017-0004>
- Novak, M., & Pochesneva, A. (2018). Toward a Crypto-Friendly Index for the APEC Region. *Social Science Research Network*. <https://doi.org/10.2139/ssrn.3277266>
- Olujobi, O. J., & Bonyah, E. (2022). Combating the crimes of money laundering and terrorism financing in Nigeria: a legal approach for combating the menace. *Journal of Money Laundering Control*, 26(2), 268–289. <https://doi.org/10.1108/jmlc-12-2021-0143>
- Olujobi, O. J., & Yebisi, E. T. (2022). Combating the crimes of money laundering and terrorism financing in Nigeria: a legal approach for combating the menace. *Journal of Money Laundering Control*. <https://doi.org/10.1108/jmlc-12-2021-0143>
- Parida, D. K., & Kumar, D. P. (2020). A Framework to Score the Risk Associated with Suspicious Money Laundering Activity and Social Media Profile. *Indian Journal of Finance and Banking*, 4(2), 1–10. <https://doi.org/10.46281/ijfb.v4i2.662>
- Repousis, S. (2016). Money laundering and Greek banking payment and settlement systems. *Journal of Money Laundering Control*. <https://doi.org/10.1108/jmlc-12-2014-0049>
- Riccardi, M., & Levi, M. (2018). Cash, Crime and Anti-Money Laundering. *Springer eBooks*, 135–163. https://doi.org/10.1007/978-3-319-64498-1_7
- Rocha-Salazar, J., Segovia-Vargas, M. J., & Camacho-Miñano, M. (2021). Money laundering and terrorism financing detection using neural networks and an abnormality indicator. *Expert Systems With Applications*, 169, 114470. <https://doi.org/10.1016/j.eswa.2020.114470>

- Ryder, N. (2015). *The Financial War on Terrorism: A Review of Counter-Terrorist Financing Strategies Since 2001*. Routledge.
- Salehi, M., & Molla Imeny, V. (2019). Anti-money laundering developments in Iran. *Qualitative Research in Financial Markets*, 11(4), 387–410. <https://doi.org/10.1108/qrfm-05-2018-0063>
- Samantha Maitland Irwin, A., Raymond Choo, K., & Liu, L. (2011). An analysis of money laundering and terrorism financing typologies. *Journal of Money Laundering Control*, 15(1), 85–111. <https://doi.org/10.1108/13685201211194745>
- Schneider, F., & Windischbauer, U. (2008). Money laundering: some facts. *European Journal of Law and Economics*, 26(3), 387–404. <https://doi.org/10.1007/s10657-008-9070-x>
- Servais, J. (2020). The International Organization of Securities Commissions (IOSCO) and the New International Financial Architecture: What Role for IOSCO in the Development and Implementation of Cross-Border Regulation and Equivalence? *European Company and Financial Law Review*, 17(1), 3–10. <https://doi.org/10.1515/ecfr-2020-0001>
- Sharman, J. C., & Chaikin, D. C. (2009). Corruption and Anti-Money-Laundering Systems: Putting a Luxury Good to Work. *Governance*, 22(1), 27–45. <https://doi.org/10.1111/j.1468-0491.2008.01420.x>
- Simonova, A. (2011). The risk-based approach to anti-money laundering: problems and solutions. *Journal of Money Laundering Control*. <https://doi.org/10.1108/13685201111173820>
- Singh, D. (2003). The Joint Forum: Initiatives by the BCBS, IAIS and IOSCO to combat money laundering and the financing of terrorism. *Journal of Banking Regulation*. <https://doi.org/10.1057/palgrave.jbr.2340153>
- Sorel, J. (2003). Some Questions About the Definition of Terrorism and the Fight Against Its Financing. *European Journal of International Law*, 14(2), 365–378. <https://doi.org/10.1093/ejil/14.2.365>
- Superville, M. (2020). How Trinidad and Tobago's Anti-Money Laundering Framework Affects Its Commercial Operations. *Social Science Research Network*. <https://doi.org/10.2139/ssrn.3864653>

- Teichmann, F. M. (2019). Recent trends in money laundering and terrorism financing. *Journal of Financial Regulation and Compliance*, 27(1), 2–12. <https://doi.org/10.1108/jfrc-03-2018-0042>
- Teichmann, F. M. J. (2018). Financing terrorism through cryptocurrencies – a danger for Europe? *Journal of Money Laundering Control*, 21(4), 513–519. <https://doi.org/10.1108/jmlc-06-2017-0024>
- Teichmann, F. M. J., & Wittmann, C. (2022). Challenges resulting from hawala banking for anti-money laundering and anti-terrorist financing policies of Swiss banks. *Journal of Money Laundering Control*. <https://doi.org/10.1108/jmlc-01-2022-0005>
- Tiwari, M., Gepp, A., & Kumar, K. (2020). A review of money laundering literature: the state of research in key areas. *Pacific Accounting Review*, 32(2), 271–303. <https://doi.org/10.1108/par-06-2019-0065>
- Unger, B. (2013). Can Money Laundering Decrease? *Public Finance Review*, 41(5), 658–676. <https://doi.org/10.1177/1091142113483353>
- United Nations (1999). *International Convention for the Suppression of the Financing of Terrorism*. Διαθέσιμο στο: https://treaties.un.org/pages/ViewDetails.aspx?src=IND&mtdsg_no=XVIII-11&chapter=18&clang=en
- Van Duyne, P. C. (1998). Money-Laundering: Pavlov’s Dog and Beyond. *Howard Journal of Criminal Justice*, 37(4), 359–374. <https://doi.org/10.1111/1468-2311.00106>
- Villányi, B. (2021). Money Laundering: History, Regulations, and Techniques. *Oxford Research Encyclopedia of Criminology and Criminal Justice*. <https://doi.org/10.1093/acrefore/9780190264079.013.708>
- World Bank (2003). *Reference Guide to Anti-Money Laundering and Combating the Financing of Terrorism*. Διαθέσιμο στο: <https://documents1.worldbank.org/curated/en/982541468340180508/pdf/634980WP0Refer00Box0361517B0PUBLIC0.pdf>
- World Bank (2004) *Building an effective anti-money laundering and counter-terrorism financing regime in afghanistan*. Διαθέσιμο στο: http://siteresources.worldbank.org/EXTAML/Resources/396511-1146581427871/afghan_aml.pdf

- World Bank (2009). *Combating Money Laundering and the Financing of Terrorism: A Comprehensive Training Guide*, World Bank Publications, Washington DC.
- Xue, Y., & Zhang, Y. (2016). Research on money laundering risk assessment of customers – based on the empirical research of China. *Journal of Money Laundering Control*. <https://doi.org/10.1108/jmlc-01-2015-0004>
- Yeoh, P. (2019). Banks' vulnerabilities to money laundering activities. *Journal of Money Laundering Control*, 23(1), 122–135. <https://doi.org/10.1108/jmlc-05-2019-0040>
- Zia, M. A., Abbas, R. Z., & Arshed, N. (2021). Money laundering and terror financing: issues and challenges in Pakistan. *Journal of Money Laundering Control*, 25(1), 181–194. <https://doi.org/10.1108/jmlc-11-2020-0126>

Παράρτημα Α: Ερωτηματολόγιο έρευνας

1. Δημογραφικά-εργασιακά στοιχεία

1. Φύλο

Άντρας

Γυναίκα

2. Εκπαίδευση

Βασική εκπαίδευση (δευτεροβάθμια)

Απόφοιτος ΙΕΚ / Ιδιωτικού Κολλεγίου

Πτυχίο ΑΕΙ / ΤΕΙ

Μεταπτυχιακό

Διδακτορικό

3. Ηλικία (σε έτη)

4. Θέση εργασίας

Υπάλληλος

Προϊστάμενος

Διευθυντής/ Υποδιευθυντής

5. Εργασιακή προϋπηρεσία (σε έτη)

2. Ξέπλυμα μαύρου χρήματος στο Ελληνικό τραπεζικό σύστημα

Σε τι βαθμό θεωρείτε ότι υπάρχουν συναλλαγές ξεπλύματος μαύρου χρήματος στο Ελληνικό τραπεζικό σύστημα;

- 1=Δεν υπάρχουν
- 2=Σε μικρό βαθμό
- 3=Σε μέτριο βαθμό
- 4=Σε μεγάλο βαθμό
- 5=Σε πολύ μεγάλο βαθμό
- 6=Δε γνωρίζω

Πόσο συχνά εμφανίζονται στο ελληνικό τραπεζικό σύστημα περιστατικά ξεπλύματος μαύρου χρήματος με τις παρακάτω μορφές;	1	2	3	4	5
Ξέπλυμα Χρήματος Μέσω Κατατημένων Ρευστών Διαθεσίμων (Smurfing / Structuring) ή «Μέθοδος του Μυρμηγκιού»					
Η Μέθοδος του «Κούκου» - Cuckoo Smurfing					
Ξέπλυμα Χρήματος Μέσω Θυρίδων Ασφαλείας (Safety Deposit Boxes)					

Ξέπλυμα Χρήματος Μέσω της Αγοράς Ακινήτων (Real Estate)					
Άνοιγμα λογαριασμών επιστρατεύοντας έμπιστους ανθρώπους (strawmen),					
Πλέγμα διαδοχικών συναλλαγών (Banking Wire Transfer) μεταφοράς χρημάτων μεταξύ τραπεζικών λογαριασμών, από τη μια χώρα στην άλλη					
Χρηματοδότηση μέσω επιστρεφόμενου δανείου (loan back)					
Υπεράκτιες τραπεζικές συναλλαγές (offshore banking)					
Έξυπνες κάρτες (smart cards)					
Τραπεζικές Επιταγές (Bank Checks)					
Λαθρεμπόριο συναλλάγματος					
Ταξιδιωτικές επιταγές					
Επενδύσεις κεφαλαιαγοράς					
Εικονικές Τράπεζες - Εταιρείες (Shell banks - Companies)					

3. Χρηματοδότη της τρομοκρατίας μέσω του Ελληνικού τραπεζικού συστήματος

	Διαφωνώ απόλυτα	Διαφωνώ	Ουδετερότητα	Συμφωνώ	Συμφωνώ απόλυτα
Το ελληνικό νομοθετικό πλαίσιο είναι επαρκές για την αντιμετώπιση του φαινομένου της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας μέσα από το ξέπλυμα μαύρου χρήματος					

Το πλαίσιο λειτουργίας των ελληνικών τραπεζών είναι επαρκές για την αντιμετώπιση του φαινομένου					
Το πλαίσιο λειτουργίας των ελληνικών τραπεζών συμβάλει στην χρηματοδότηση της τρομοκρατίας					
Δεν υπάρχουν ξεκάθαροι κανόνες στο Ελληνικό τραπεζικό σύστημα στο ζήτημα της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας					
Τα πιστωτικά ιδρύματα εφαρμόζουν τα μέτρα Δέουσας Επμέλειας στις τραπεζικές συναλλαγές					
Οι τραπεζικές υπηρεσίες, που προσφέρονται από τα ελληνικά πιστωτικά ιδρύματα εμφανίζουν αδυναμίες στην εποπτεία των συναλλαγών					
Τα πιστωτικά ιδρύματα και οι διαδικασίες πρόληψης που εφαρμόζουν αποτρέπουν τη χρηματοδότηση της τρομοκρατίας					
Τα πιστωτικά ιδρύματα στην Ελλάδα συμμορφώνονται με τις νομοθεσίες που αφορούν το ξέπλυμα μαύρου χρήματος					
Η άνοδος των ηλεκτρονικών συναλλαγών μειώνει το ξέπλυμα					
Η διασύνδεση των επιχειρήσεων με το TAXIS μειώνει το ξέπλυμα					
Έχει μειωθεί ο αριθμός των επιχειρήσεων που κινούνται με μετρητά από το 2010 μέχρι σήμερα					

Έχει μειωθεί ο αριθμός των θυρίδων από το 2010 μέχρι σήμερα					
---	--	--	--	--	--

4. Πρόληψη και καταστολή της νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες και της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας

Πόσο συχνά οι τράπεζες στην Ελλάδα εφαρμόζουν τις παρακάτω στρατηγικές πρόληψης και καταστολής της νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες και της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας:	Καθόλου	Σπάνια	Περιστασιακά	Συχνά	Πολύ συχνά/ Σχεδόν πάντα
Προσέγγιση με βάση τον κίνδυνο (Risk Based Approach)					
Οικονομικό Συναλλακτικό Προφίλ (Economic / Transactional Profile).					
Κατηγοριοποίηση πελατών με βάση τον κίνδυνο (Customers' Classification).					
Παρακολούθηση συναλλαγών (Monitoring of Transactions).					
Αναφορά Ύποπτης / Ασυνήθιστης Συναλλαγής (STR / SAR).					
Πρωτόκολλα «γνωριμίας» με τους πελάτες (know your client (KYC))					
Επαλήθευση κεφαλαίων, συμπεριλαμβανομένων των πηγών και των δικαιούχων τους					

Θέσπιση αυστηρών διαδικασιών αναγνώρισης πριν τη διεξαγωγή (ορισμένων) συναλλαγών μέσω Διαδικτύου					
Χρήση Σύγχρονων Πληροφοριακών Συστημάτων					
Αξιολόγηση της χώρας προέλευσης των κεφαλαίων					
Απαγόρευση συνεργασίας με τράπεζα τύπου «shell» ή τήρηση ανώνυμων λογαριασμών					
Εφαρμογή μέτρων δέουσας επιμέλειας					

Υπεύθυνη Δήλωση Συγγραφέα:

Δηλώνω ρητά ότι, σύμφωνα με το άρθρο 8 του Ν.1599/1986, η παρούσα εργασία αποτελεί αποκλειστικά προϊόν προσωπικής μου εργασίας, δεν προσβάλλει κάθε μορφής δικαιώματα διανοητικής ιδιοκτησίας, προσωπικότητας και προσωπικών δεδομένων τρίτων, δεν περιέχει έργα/εισφορές τρίτων για τα οποία απαιτείται άδεια των δημιουργών/δικαιούχων και δεν είναι προϊόν μερικής ή ολικής αντιγραφής, οι πηγές δε που χρησιμοποιήθηκαν περιορίζονται στις βιβλιογραφικές αναφορές και μόνον και πληρούν τους κανόνες της επιστημονικής παράθεσης.